

66. évf., 2012. III. 15., ára 50 dinár

10

Jó Pajtás

1848. március 15.

XVII. Zentai Fesztiválján való részvételre

A Magyar Nemzeti Tanács kiemelt rendezvénye

A Vajdasági Magyar Művelődési Intézet és a zentai Thurzó Lajos Oktatási-Művelődési Központ a Zentai Önkormányzat és a budapesti székhelyű Égtájak Kulturális és Közművelődési Egyesület közreműködésével 2012. május 10-e és 13-a között megrendezi az Énekelt Versek XVII. Zentai Fesztiválját, amelynek idei díszvendége Csík Mónika Kilitő-díjas költő. A szervezők ezúttal is bemutatkozási lehetőséget kínálnak mindazoknak a szolista-knak és együtteseknek, akik, illetve amelyek énekelt verseket adnak elő saját megzenésítésükben. A versenyen való részvétel feltétele, hogy a benevezők műsorán három megzenésített vers szerepeljen; ezek közül az egyik Csík Mónika Térhatárok vagy Bújócska című verse legyen. A legjobbak meghívást kapnak a versenyre, amelyet 2012. május 11-én 18 órától a zentai Művelődési Házban a műfaj legjelesebb képviselőiből álló zsűri előtt rendezünk meg. A verseny fődíjai: 1. díj: 12 000 dinár; 2. díj: 10 000 dinár; 3. díj: 8000 dinár. A zsűri tagjai: Csík Mónika költőnő (Kispiac-Szabadka); Radványi Balázs énekes-zenész, a Kaláka együttes tagja, a zsűri elnöke (Budapest); Skorutyák Veronika, az Újvidéki Rádió zenei szerkesztője (Újvidék); Szögi Csaba író, költő (Zenta) és Verebes Ernő zeneszerző-költő (Zenta).

Jelentkezni 2012. április 15-éig lehet a kötelező versenydal elküldésével, mégpedig CD-lemezen vagy elektronikus úton,

amelyhez a pályázókról és a többi versenydalról is rövid ismertetőt kérünk. Postacím: Vajdasági Magyar Művelődési Intézet, 24400 Senta/Zenta, Posta utca 18., Szerbia. Telefon: +38124812603 (V. Boros Gabriella), mobiltelefon: +38163569247 (Hajnal Anna), villámpostacím: info@vmmi.org. A felhívás, a versszöveg és a jelentkezési lap megtalálható a www.vmmi.org honlapcímen, ahol a bejelentkezés online is lehetséges.

Csík Mónika

Térhatárok

*Ülök a pasztellszín
couleur locale-ban,
mint gyúrt testű elaggott
utcanő hentereg
előttem a tó,
köröttem buján
barokkos díszlet, s
a bőröm rostáján
áthulló csönd szinte
tapintható.*

*Kavicsok magánya,
évek korhadó csöndje,
a tegnapok iszapja
lassan a torkomig ér,
miként falakat bontok le
önmagam keresve,
akképp hantolja ki
diszkréten neszezve
a Föld megkövült
csontjait a szél.*

*Otthon-illatú gömb lett
a tér, a horizont csorba
peremén rőt totemként
akad fönn a Nap,*

*mehetnék el,
tehetnék mást,
alkothatnék valami újat,*

*de fogva tart s apránként
old fel magában e
vérszín-szép
bácskai alkonyat.*

A Bújócska című vers
5. számunk 34. oldalán olvasható.

Röviden a fesztiválról

Az Énekelt Versek Zentai Fesztiválja a zentai Zyntharew együttes és a zentai Thurzó Lajos Közművelődési Központ kezdeményezésére jött létre 1995-ben a budapesti Kaláka együttes nagyfokú szakmai támogatásával. Mivel a fiatalokat, szórakozásukat a zene nagymértékben jellemzi és neveli, a fesztivál elsődleges célja lírai és zenei anyanyelvük erősítése és fejlesztése, valamint az a szándék, hogy minél több fiatal figyelmét felkeltse az igényes és értékes vajdasági magyar kortárs költészet és dallamanyag iránt. A versenyprogramban való részvétel feltétele ugyanis, hogy a versenyzők műsorán legalább három megzenésített vers szerepeljen. Ezek közül az egyik mindig a szervezők által megadott költő verse: 1995-ben Fehér Ferenc Zentai hajnal, 1996-ban Tóth Ferenc Naphívogató, 1997-ben Koncz István Vereség, 1998-ban Petőfi Sándor egyik, szabadon választott költeménye, az 1999-ben meghirdetett, de elmaradt fesztivál verse Tari István Kiadó a keresztút, 2000-ben Böndör Pál Széthullás és Weöres Sándor Ének a határtalanról, 2001-ben Beszédes István Háló, 2002-ben Papp József Mit szeret a luftballon?, 2003-ban Cs. Simon István Fehér árnyékú madár, 2004-ben Tari István Szorongó fehérségben, 2005-ben egy József Attila-vers és Jung Károly Könnyű szél, dallam, 2006-ban Sinkovits Péter Szótagolt alázatkereső, 2007-ben Szűgyi Zoltán vajdasági születésű, ma Budapesten élő költő A magad helyén, 2008-ban Verebes Ernő zentai költő-zeneszerző Folyók fölött, 2009-ben Fenyvesi Ottó topolyai születésű, ma Veszprémben élő költő Maximum rock & roll, 2010-ben Tolnai Ottó Ne gyere vissza, 2011-ben pedig Orcsik Roland óbecsei születésű, Falud- és Sinkó Ervin-díjas költő Ropog a hó című költeménye volt.

Csík Mónika 1978. október elsején született a vajdasági Zentán. Felsőfokú tanulmányait az Újvidéki Bölcsészettudományi Kar Magyar Nyelv és Irodalom Tanszékén végezte. 2006-ban a muzslyai Sziveri János Művészeti Színpad által kiírt vajdasági szintű verspályázat nyerteseként megjelent első verseskötete. A versek mellett prózát, képzőművészeti, fotóművészeti és könyvkritikát ír, több vajdasági és magyarországi nyomtatott és online folyóiratban publikál, alkotásai hat antológiába is belekerültek. A Magyar Szó című napilap munkatársa és a Sikoly irodalmi és művészeti folyóirat szerkesztője. A Fiatal Írók Szövetségének tagja.

2006 és 2008 között a Keszég Károly és a Podolszki József publicisztikai pályázatok, 2007-ben pedig a Castello di Duino nemzeti közti verspályázat díjazottja. 2009-ben elnyeri a Kilitő-díjat. 2010-ben Székely János költészeti ösztöndíjjal jutalmazták. Mákvihar című gyermekverskötete a Vajdasági Szép Magyar Könyv 2011-es pályázatán az év legszebb gyermekkötetete díjat kapta.

Kötetei: Metszetek. Versek. Muzslya, 2006, SZJMSZ; Instant. Rövid- és mikroprózák. Újvidék, 2011, Forum Könyvkiadó; Mákvihar. Gyermekversek. Zenta, 2011, zEtna.

Kétszer kettő néha öt...

Március 14-ére, a pí (3,14) világnapjára

*Az eredmény hibás lett egy nulla miatt,
a dolgozat egyes lett a hiba miatt,
a félévim hármassal lett az egyes miatt,
az anyu meg mérges lett a hármassal miatt,
az ajándék ugrott a mérge miatt,
s mindez egy semmi nulla miatt!*

(Békés Márta)

gy szól a tréfás vers, de minden tréfában van igazság is. Mert bizony egy nulla miatt is lehet egyest kapni!

Erről és a matematikáról beszélgetünk most a péterrévei Samu Mihály iskola nyolcadikosaival: **Mucsi Anasztáziával, Deák Dorottyával, Lukács Dénessel, Hegedűs Csongorral, Pergel Sárával, Mucsi Valentinával, Erdélyi Józseffel és Párduc Tamással.**

Mikor fölolvassom a verset, mondják, hogy már velük is megtörtént, hogy figyelmetlenség miatt gyöngébb osztályzatot kaptak.

– Sok pontot lehet veszíteni egy nulla végett – szólal meg elsőként Tázi –, mikor ellenőrzőt vagy dolit írunk. Megtörténhet, hogy egy pontot sem kapunk rá miatta, ilyenkor még egyeset is lehet kapni! Nagyon fontos, hogy figyelmesen oldjuk meg a feladatokat, és később ellenőrizzük, jól oldottuk-e meg. Biztos, hogy megtaláljuk a hibát. Én különben a matematikát könnyen megértem, mert órán nagyon odafigyelek a tanárnő magyarázatára, és megjegyzem az anyagot. Ha ellenőrzőt írunk, gyakran bele sem nézek, és mégis ötösre megírom. Szeretem ezt a tantárgyat, de nem áll annyira közel hozzám, hogy hivatásomul válasszam.

Dorottya a felsőben szerette meg ezt a sokak számára igen nehéz tantárgyat.

– Alsóban nemigen kedveltem a matekot – emlékezik vissza Dori –, de felsőben Molnár Katalin matematikatanárnő megszeretette velem. Olyan jól elmagyarázza a tananyagot, hogy én is már az órán megértem, megtanulom. Az idén már versenyre is megyek. Meg már készülünk a fölvételre is.

Csongor is csak dicsérni tudja a tanárnőt, jól elmagyarázza a példákat, segítőkész...

– Könnyen megy nekem is a feladatok megoldása, mindent értek – jelenti ki Csongor. – Már alsóban megkedveltem ezt a tantárgyat. A tanárnő nagyon sokat segít, ha valamit nem tudok, mikor ellenőrzőt írunk, rávezet. Az osztályban sokan nem értik, én szívesen megmagyaráznám órák előtt, de eddig még senki sem igényelte. Ellenőrzőírásakor annál többen...

A tanárnő arra is ad lehetőséget, hogy a gyöngébb tanulók is jó osztályzatokat szerezenek.

– A tanárnőnk szorgalmi példákat is szokott adni – meséli Tamás –, s minden megoldott feladatra kaphatunk egy csillagot. Öt csillagért egy ötös jár. Így a gyöngébb tanulók is kaphatnak jó jegyet. Az is nagy segítség, hogy a képletek fönt vannak a falon. Ha nem vagyunk biztosak, hogy jól tudjuk-e, leellenőrizhetjük.

Sára szerint a matematika érdekes tantárgy.

– Sosem lehet tudni a végeredményt, talán ez is érdekes – vélekedik Sára. – A legutóbbi ellenőrző írásakor azt gondoltam, hogy nem jól oldottam meg valamelyik példát. Meglepődtem, hogy mind jó volt, és ötöst kaptam. Az is megtörtént, hogy azt hittem, mindet jól oldottam meg, s jó osztályzatot vártam, de rosszabb lett. Nem néztem át újra. Ha átnézem, biztosan észreveszem a hibát. Fontos minden példát leellenőrizni. Nekem is volt már a nulla, és a tizedesvesztő miatt is hibám...

Valentina olyannyira megszerette a matekot, hogy matematikatanárnő lesz.

– Én is már alsós koromban megszerettem a matematikát, versenyekre mentem, sok szép élményem van. Órákon megjegyzem a tananyagot, otthon szinte nem is kell tanulni. A szabályokat is egyszer-kétszer elolvasom, és már tudom, mert órán odafigyelek. Jóformán ott megtanulom. Nekem a tanárnő a példaképem, olyan tanárnő szeretnék majd lenni, mint ő: nagyon kedves, nem szigorú, ha valamit nem éretnek a tanítványaim, én is szívesen újra elmagyarázom.

Józsinnak már nem olyan könnyű a matematika. Ő is elmondhatja a dalt: „Mert kétszer kettő néha öt / Nem csalás, nem ámtás, / De valóban sokszor hibás a számítás, / Hát kétszer kettő néha öt, / Minden tételt félrelök, / Egy sokat ígérő, szerelmes pillantás.”

– Számomra kicsit nehéz tantárgy – mondja Józsi –, s nem is igen értem. Jobban kedvelem a történelmet, tornát, műszakit. Azért segítenek az osztálytársaim. Gyakran el szoktam kalandozni, sokkal jobb a szimpátiámra gondolni, mint a nehéz levezetésekre figyelni... – Hol jár az eszed? – szokta kérdezni a tanárnő, mikor még egy példát se írtam le a tábláról.

Tamás már tudja, hogy nagyon fontos, hogy jól megtanulja a matekot, mert műszaki iskolába akar iratkozni a nyolcadik után, s a fölvételre bizony tudni kell!

– Nem a matek az erősségem – ismeri be Tamás –, de azért meg szoktam tanulni, amit kell. Igaz, sokszor nem értem, és nekem sokkal több idő kell, hogy megtanuljam. Nagyon akarom, hogy sikerüljön a fölvételi, mert komoly terveim vannak: a sikeres fölvételi után elvégezni a középiskolát, aztán egyetemre iratkozni, mert tornatanár akarok lenni.

Dénes szereti a matematikát, már többször volt versenyen is. Igaz, eredményt nemigen ért el, de fő a részvétel.

– Én még alsóban megszerettem a matekot, kétszer voltam versenyen is. Örültem, hogy ott lehettem a községben. Én se tanulom otthon, órán megjegyzem. Azt üzenem a Jó Pajtás olvasóinak, hogy figyeljenek oda órán, s ha valamit nem értenek, kérdezzék meg a tanárt, biztos, szívesen újra elmagyarázza, mint a mi tanárnőnk. Meg a házi feladatot is otthon készítsék el, mert ezzel begyakorolhatják azt, amit órán tanultak. Sokan el szokták óra előtt kérni a házit, de azzal nem sokra mennek, mert csak átmásolják, de nem tanulnak meg semmit. Meg próbáljanak odafigyelni, nem elkalandozni... No velem is megtörtént, hogy a focin vagy éppen a szimpátiámon járt az eszem ... – fejezi be Dénes.

Koncz Erzsébet

Curie nyomdokában

Sokak számára ezeket a heteket igen csak izgalmassá teszik a különféle versenyek, melyekre hetek vagy hónapok óta készülnek, s fordulóról fordulóra egyre közelebb jutnak a célhoz. Egyes megméretéseken egyedül kell nekivágni a sikerhez vezető útnak, más versenyeken csoportban lehet küzdeni a legjobbak közé jutásért, ám amikor ez sikerül, megérdemelten lehetünk büszkék magunkra. Március elején nagy volt az izgalom a szabadkai Kizúr István iskola tanuló körében is, hiszen számos hazai és magyarországi versenyre készülődtek. A hetedikes **Janó Blanka** és **Báló Lilla** a kémiaversenyre tanult, de a harmadikosok sem maradtak el szorgalomban, hiszen ők is részt vesznek a magyarországi Curie versenyen környezetvédelmi kategóriában.

Blanka szerint a kémia első hallásra egyszerűnek tűnik, de amikor már ki kell számolni valamit, akkor elég bonyolulttá válik, bár ezzel is meg lehet birkózni.

– Számomra a felfedezés a legizgalmasabb része a kémiának, vagyis hogyan fedezték fel az atomokat, elemeket. Nagyon tetszik a kémia, és el tudnám képzelni, hogy a kémiát a biológiával összekapcsolva egyszer kutató legyek, és felfedezzek valami újat. A magyarországi Curie Kémia Emlékverseny az első kémiaversenyem, és hónapok óta készülünk rá a tanárúnnal. Rengeteg feladatot kaptunk, sokkal magasabb szintű tudásra van szükség, mert olyan dolgokat kérdeznek, amit majd csak ezután fogunk tanulni. Meglehet, hogy amikor erről tanulnak majd a többiek, én unatkozni fogok az órán. Eddig a levelező fordulón vagyunk túl. Most a területi versenyre készülünk. Ez itt lesz Szabadkán, és ha sikerül, bekerülünk a szolnoki döntőbe. Nagyon izgulok. Remélem, sikerül helyezést elérnem, talán esélyes is vagyok rá.

Lilla egyik kedvenc tantárgya a kémia, ami nehéz, ugyanakkor érdekes is.

– A képletek és a számolás a legnehezebb része, a kísérletek pedig a legérdekesebbek, habár az iskolában még nem kezdtünk el kísérletezni. A versenyen sem kell kísérletet bemutatni, csak elméleti feladatok vannak. Ahogy tanulok a versenyre, egyre jobban értem, mi vesz körül minket, és hogy milyen dolgok játszódnak le, amiket nem is látunk. Lehet, hogy néhány év múlva én is szívesen foglalkoznék komolyabban a kémiával. A kémiai folyamatok megértése egyelőre nem nehéz, de lehet, hogy a későbbiekben tanulunk olyat, amit nem lesz könnyű felfogni. A tanárúnnal sokat segített az elődöntőben, ami szerintem elég könnyű volt. Úgy érzem, van rá esélyem, hogy a továbbiakban is jól szerepeljek, talán harmadik is lehetek, persze

nagyon jó lenne az első hely. A Curie verseny mellett a hazai kémiaversenyen is részt veszek, ami szerintem ugyanolyan nehézségű, mint a magyarországi. Egyiktől sem félek, mert úgy érzem van esélyem a többiekkel szemben.

A Curie Környezetvédelmi Emlékversenyen két harmadikos osztályból is indult csoport, ám míg **Fanni** csoportjának nem sikerült továbbjutnia a döntőbe, **Dávidék** bekerültek a legjobbak közé, és áprilisban Szolnokon mutathatják meg, mit tudnak.

– Igazából a két osztály között csak három és fél pont volt a különbség. Nem vagyunk okosabbak, mint a másik csoport, inkább csak szerencsénk volt – mondja Dávid. – Mi is október óta készülünk a versenyre, kidolgoztuk az első forduló feladatait, ahhoz hozzátettük az újakat, és mindet meg kellett tanulni. Szerintem ezek a dolgok, amit itt tanultunk, megmaradnak a fejünkben, és sok olyan dologgal is találkoztunk, amit a mindennapokban is tudunk hasznosítani. A döntőben még nehezebb kérdések lesznek, most is készülünk rá. Négy téma van, az őshonos állatok és növények a nemzeti parkokban, hogyan lehet spórolni az árammal, a víz- és levegőszennyezés meg a hulladékgyűjtés. Nem hiszem, hogy elsők leszünk, mert Magyarországra vonatkozó kérdések lesznek, és a magyarországiak jobban ismerik ezeket a dolgokat, így előnyben vannak,

de szerintem az első háromban benne lehetünk. Nem tudom, hogy felsőben megyek-e majd más versenyekre is, meglátjuk, hogy alakul, és majd eldöntöm. Talán matekból, mert az megy a legjobban.

Fanni a környezetvédelmi versenyéről elmondta, nagyon izgalmas volt, hónapokig készült rá a háromfős csoport.

– Nagyon sokat tanultunk, az első körben levélben kaptuk a feladatokat, aztán a Vegyészeti középiskolában volt a második része a versenynek. Kellott egy kísérletet is csinálnunk a levegőszennyezésről, de sajnos nem sikerült, elügyetlenkedtük. Az volt a feladat, hogy egy füstölő füstjét összegyűjtsük egy üvegpohárba, azt letakartuk, és mögé állítottunk egy gyertyát. Egy másik poharat csak letakartunk. A gyertya fénye pedig megmutatta, hogy milyen a tiszta, és milyen a szennyezett levegő. Ezenkívül válaszolnunk kellett a kérdésekre, például milyen szennyezőanyag került a vízbe, ha a tetejét szivárványszerűnek látjuk. Volt totózás is, a táblázatba be kellett írni a helyes választ, hogy egy törött üvegdarab, a rózsa szűrős nyesedéke vagy a ceruzaelem a legjobb környezetvédelmi szempontból. Volt még keresztrejtvény meg hasonlók. Sajnálom, hogy nem sikerült továbbjutnunk, de a tanító néni így is nagyon büszke volt ránk, meg mi is magunkra. A továbbiakban is szeretnénk versenyekre járni.

Sztojánovity Livia

Eleven hőfokszabályozók

A megfelelő életfeltételek és források alapvető jelentőségűek az élővilág számára. Ezek határozzák meg a fajok elterjedését és gyakoriságát. Közéjük tartozik a hőmérséklet, a talaj vagy a víz kémhatása, a sótartalom és még sok más tényező, amelyek együtt határozzák meg a fajok életfeltételeit. Ezeket a Földünket benépesítő állatok az esetek többségében nem képesek befolyásolni, ezért ha életben akarnak maradni, alkalmazkodni kell hozzájuk.

Bolygónk legzordabb zugaiban is van élet. Bár a legtöbb növény- és állatfaj a trópusi területeket népesíti be, sok a sarkvidékek hidegét vagy a sivatagok perzselő forróságát is elűri. A szélsőséges viszonyok elviseléséhez, olykor a puszta túléléshez azonban sokféle és hatásos stratégiát kell alkalmazniuk.

Az egyik legalapvetőbb életfeltétel a hőmérséklet, amely meghatározza az élővilág elterjedését. A környezet nagymértékű hőmérséklet-változását a változó és az állandó testhőmérsékletű állatok különböző mértékben és eltérő módon egyenlítik ki. A magas hegyek legelőin kora reggel virágpont (pollent) gyűjtő poszméhek vagy a gyors szárnyverdeséssel „bemelegítő”, hajnalban aktív lepkék akár 30 Celsius-fokkal is növelhetik testhőmérsékletüket.

Az államalkotó rovarok hideg időben a napon felmelegedett testük hőleadásával tartják fenn a kaptár vagy a boly többé-kevésbé állandó hőmérsékletét. Kánikulában viszont verdeső szárnyukkal keltett légáramlattal hűtik otthonukat. A változó testhőmérsékletű gerincesek is a Nap sugarainak melegével szabályozzák testük hőmérsékletét. Ezért napoznak nagy élvezettel a gyíkok és a hideg tengervízbe merülő tengeri leguánok.

A környezeti kihívások gyakran anatómiai és élettani változásokat indítanak el. Minden faj esetében van egy olyan hőmérsékleti tartomány (optimum), amelyen belül az egyedek a legkevesebb energiabefektetéssel tarthatják fenn életműködéseiket. Néhány rovar hőmérsékleti optimuma rendkívül alacsony. Közéjük tartozik a gleccsersáska, amely jól elviseli a fagyot, ám a kezünk melegétől elpusztul. A legősibb hatlábúak közé tartozó, és a meleg, párás élőhelyeket kedvelő ugróvillások bizonyos fajai ezzel szemben az antarktisi hideget is kibírják. Testük az autók fagyálló folyadékához hasonló glicerint tartalmaz, ezért fagypontra alatta sem képződnek jégkristályok a sejtjeikben.

Az állandó testhőmérsékletű szervezetek hőmérséklet-szabályozása hatékony. Van olyan hőmérséklet-tartomány, amelyen belül a hőtermelés a legkisebb, vagyis a szervezet

„alapfogyasztással” működik. A felső és alsó hőmérséklet az a két kritikus érték, amelynél az életműködés még lehetséges. Ha a környezet hőmérséklete süllyed, akkor az állat több hőt termel, ha ellenben emelkedik, csökken a hőtermelés, és a szervezete igyekszik megszabadulni a felesleges hőtől. Ez a szabályozási mód azonban csak fajonként eltérő hőmérséklet-tartományban tarthatja fenn az állandó testhőmérsékletet.

Más a helyzet, ha az év rövid szakaszában kritikus érték feletti vagy alatti hőmérsékletet kell elviselnie egy állatnak. Erre is többféle megoldás alakult ki a törzsféjlődés során. A legegyszerűbb az, ha a kedvezőtlen időszakban az állat elvándorol az élőhelyéről. A vándorlás (migráció) gyakori jelenség. Gerinces és gerinctelen állatok körében egyaránt előfordul. A talajlakó állatok egy része, például a földigiliszták azonban nem vándorolnak el a fagy elől, csak lejjebb, a fagy által nem érintett talajrétegekbe húzódnak vissza.

Minél egyszerűbb egy állat testfelépítése, annál kevésbé képes szélsőséges körülmények között életben maradni. Az óceánok hatalmas víztömege szinte minden környezeti tényező tekintetében sokkal állandóbb környezet, mint az édesvíz (a tó, a folyó) vagy egy-egy szárazföldi élőhely. Nem meglepő, hogy az álszövetes állatok közé tartozó sziva-

csek közül csak kevés faj tudta meghódítani az édesvizeteket.

A télen lehűlő, gyakran teljesen befagyó vizekben elpusztulnak a szövetek és szervek nélküli szivacstelepek. Más fajok túlélését egy sajátos túlélőképlet, az úgynevezett gyöngysarj vagy téli csira (latinul gemmula) képződése teszi lehetővé. Bár szöveitek még nincsenek, a sejtjeik többfélék. Az egyik az úgynevezett összejt (archaeocysta), amely bármilyen sejtje átalakulhat. Ősszel, amikor a víz lehül, a szivacs testének egy része betokozódik. A váztűk és sponginfonalak alkotta tok belsejében helyezkednek el az összejtek. A tok kellő védelmet nyújt számunkra, így tavasszal, amikor a víz hőmérséklete kedvezővé válik, egy nyíláson keresztül elhagyhatják a gyöngysarjat, és létrehozhatják az új szivacstelepet.

A különösen hideg időszakokat még a fejlettebb gerinctelenek sem képesek aktív állapotban elviselni. A legtöbb rovar pete-, lárvavagy bábállapotban vészeli át a telet. A téli nyugalmi időszakban az anyagcsere lelassul, és a testet többnyire valamilyen védőburok veszi körül. Az életműködések azonban nem állnak le teljesen. Azoknál a fajoknál, amelyeknél az egyik bábállapot a hideg télre, a másik pedig meleg időszakra esik, a két nemzedék eltérő kinézetű lesz. A nálunk is honos évszagos vagy más néven pókhálós lepke tavaszi nemzedéke vörös, míg a nyári csokoládébarna színű.

Gyakori jelenség, hogy a gerinctelenek nyáron és télen másfajta petéket raknak. A vízből hők nyáron szűznemzéssel szaporodnak, nagyszámú, vékony falú petét termelnek. Ősszel azonban már csak egyetlen, vastag falú, téli vagy kitartó petéjük van, amely ugyan megtermékenyül, de csak kedvező körülmények között, tavasszal indul fejlődésnek.

Sok gerinctelen állat, főként lárvállapotban még a jégbe fagyva is kibírja egy ideig. A tavasszal megjelenő bársonylégy lárvája például már a hóolvadáskor előbújik. Ezért nevezik hóféregnek.

Pókhálós lepke

Érdekességek az állatvilágból

– A delfinek ősidők óta barátkoznak az emberrel. Nemeszszer mentettek már ki fuldoklókat, sőt az úszókat megvédték a cápáktól. A Jaok Pelorus névre hallgató delfin pedig teljes két évtizedig „dolgozott” mint révkalauz. Ő mutatta az utat a hajóknak Új-Zéland két szigete között. A delfinek nagyon okos állatok.

– Az állatokról, megjelenésük alapján, sok tévhit terjedt el, ám egyiküket sem ismerték annyira félre, mint a gorillát. Ezekről a kihalófélben levő hegyi állatokról – hosszas megfigyelések alapján – elmondható, hogy nem harcias vadállatok, hanem békés vegetáriánusok.

– A teve napokig is kibírja ivás nélkül. De amikor vízre lel, a szomjas teve röpke negyed óra alatt akár 100 liternyit is megiszik. A köz-

hiedelemmel szemben a teve nem raktároz vizet, sem a gyomrában, sem a púpjában.

– Nyílt terepen, rövid távon a nagy kenguruk 65 kilométeres óránkénti sebességre képesek, s egy-egy ugrásuk akár 8 méteres is lehet.

– Az óriás pandát Kínában pai-hszingnak, fehér medvének nevezik. Egyedei magányosan élnek, és napjaik nagy részét bambuszrügyek rágcsálásával töltik. Ritkaságuk miatt ezek a mókás teremtmények ma már teljes védelmet élveznek.

– A karibu az egyetlen olyan szarvasfaj, amelynél mindkét nemnek van agancsa, és amely hatalmas csordákban él. Tízezres tömegekben vándorolnak a tundrán. Fő ételmük a zuzmó.

– A teknősöknél a legmagasabb életkort, 152 évet egy mauritiusi óriásteknős érte meg, melyet de Fresne lovag 1766-ban a Seychelle-szigetéről Mauritiusra vitt, és a

Port Louis-i helyőrségnek adott. 1908-ban megvakult. 1918-ig élt.

– A világ legmagasabb állata a zsiráf.

A zsiráfok általában kis falkákban élnek. Jóindulatúak, de veszély esetén hosszú lábuk erőteljes rúgásaival védekeznek. Porroszkálva járnak, vagyis mindig egyszerre lépnek a bal, illetve a jobb oldalukon lévő lábaikkal.

Soha nem látott húzás egy kutyaféltől

Először sikerült videóra venni, hogy egy kutyaféle spontán eszközt használ célja eléréséhez. Eleinte csak a névtáblák tűntek el éjszakánként az egyik kennelel bejárattól az ausztrál Dingo Discovery and Research Centerben. Hiába pótolták a 170 centiméter magasán lévő táblákat, előbb-utóbb mindig nyomuk veszett. Végül kiderült, hogy a tettes a kennelel lakó Sterling nevű dingó volt.

A kutatóknak először komoly fejtörést okozott, hogyan érhetette el a dingó a magasban lévő táblákat. Hiába próbálták élelemmel rávenni, hogy mutassa meg, hogy csinálta, az emberek jelenlétében látszólag nem érdekelte sem az élelem, sem a névtábla. Ekkor döntött úgy Bradley Philip Smith, a kutatóközpont munkatársa, hogy rejtett kamerát helyez a kennelel bejárata elé. A felvételen látható, hogy Sterling először ugrálva próbálta elérni a csalit, eredménytelenül. Ezután odasétált a kifutóban lévő asztalhoz, megfogta, és odahúzta a kerítéshez. Bár az asztal még így is kicsit messze volt az élelemtől, második próbálkozására

az asztal tetejéről sikerült elérnie az élelmet.

A dingót sosem biztatták hasonló viselkedésre, a kutatók szerint teljesen spontán cselekvésről van szó. Ez az első dokumentált eset, amikor egy kutyafélenél eszközhatalmat figyeltek meg.

A dingó (*Canis lupus dingo*) eredete arra az időszakra vezethető vissza, amikor a kutya még nem teljesen háziasodott. Becslések szerint 3-4 ezer évvel ezelőtt érkeztek Ausztráliába az emberekkel, és elvadulásuk a táplálékhiány, valamint a ragadozókban szegény környezetnek köszönhető. Közepes kutya méretűek (45–55 centiméteres marmagassággal), a bundájuk általában vörös színű.

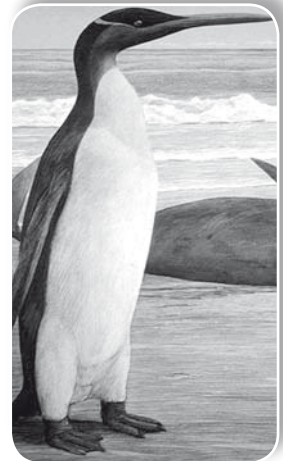
Rekordméretű pingvinre bukkantak

Egykoron Új-Zéland adott otthont a világ legnagyobb pingvinjének, melynek magassága elérte az 1,3 métert.

A Kairuku grebneffi 27 millió évvel ezelőtt, egy valóságos pingvinparadicsomban élt – akkoriban Új-Zéland legnagyobb részét víz borította, csupán a jelenlegi hegycsúcsok emelkedtek ki a tengerből, így rengeteg parti költőhely kínálkozott a pingvineknek, amelyeknek több faja is élt a térségben.

Az őslénytan kutatók megállapították, hogy a madár sokkal magasabb volt, mint a jelenlegi rekorder, a császárpingvin, amely „csak” 1 méteres – a Kairuku grebneffi 1,3 méteres magassága mellé akár 60 kilogrammos testsúly is dukált, ami kétszerese a császárpingvinekének.

Ewen Fordyce, az Otago Egyetem paleontológusa és az ősmadár eredeti fel-

fedezője szerint a nagyobb testméret alkalmazkodási mechanizmusként alakult ki, amelynek révén az állat sokkal messzebbre tudott beúszni, és mélyebbre merülni élelem után kutatva, mint modern kori fajtársai. A tudósok azonban azt egyelőre nem tudják, hogy ilyen testi adottságok mellett miért halt ki – lehet, hogy éghajlatváltozás, de lehet, hogy ragadozók okozták a vesztét.

HOROG

Újrakezdődik a galócaszaporítás

Nemcsak történelmileg jeles nap március 15-e, hanem a haltan történetének is igen fontos dátuma. Tavaly ugyanis ezen a napon Perućacon – valahol messze délen, a Drina-parton – megkezdődött a dunai galóca mesterséges szaporítása.

Európa legnagyobb pisztrángféléjéről van szó, amely régi feljegyzések szerint akár ötvenkilóra is megnőhet, a húsz kilón felüli példányok pedig gyakoriak és rendszeresnek számítottak mindaddig, amíg a faj nem ritkult meg, és jutott a kihalás peremére. Ennek számos oka van, a vízszennyezés, a túlhalászás és az ivóterületek megfogyatkozása egyaránt közrejátszott. A mesterséges szaporítás célja tehát a még kevés fellelhető anyahaltól minél több utódot nyerni, majd idővel ezeket felnevelni, és visszaadni a folyónak. Amikor már itt tart a művelet, akkor azzal is lehet foglalkozni, hogy a mesterséges szaporulatból származó halakat akár neveljék, mígnem anyahalakká válnak.

Ezzel a célkitűzéssel pontosan egy évvel ezelőtt hat fiatal halszakértő leköltözött Perućacra. Sipos Sándor, Ljubomir Pejčić, Aleksandar Bajić és Igor Srećković hazai kutatókhoz csatlakoztak Demény Ferenc és Sokoray-Varga Solt fiatal magyarországi haltudorok. És hónapokig maradtak ott.

A galócaszaporítás ugyanis rendkívül érzékeny művelet. Bár mesterséges szaporítást mondunk, tudni kell, hogy nincs abban semmi mesterséges. Sőt éppen az teszi bonyolulttá, hogy ellenőrzött feltételek között a természetes körülményeket kell szimulálni. Tehát mindennek úgy kell történnie, mint ahogy a természetben is történik. A lényegbeli különbség viszont abban rejlik, hogy ellenőrzött körülmények között a tudósok kiküszöbölik az ikrára, majd az ivadéokra leselkedő veszélyeket; a medencékben nincsenek kártevők; fokozott figyelmet szentelhetnek a halacskák takarmá-

nyozására... Szóval az ember ellenőrzi a dolgokat természetazonos körülmények között. És mindezt hónapokon át. Ami március 15-én kezdődött, az november 3-án végződött. Hét és fél hónapig kellett dolgoznia a csapatnak ahhoz, hogy a kis galócák elérjék a tízcentis testhosszt.

Demény Ferenc munka közben

Az eredményeken felbátorodva az illetékesek – minisztérium, vízgazda, érintett községek... – úgy döntöttek, hogy idén is bizalmat szavaznak az ifjú csapatnak, és megismétlik a tavalyi műveletsort. Beleértve azt is, hogy a tavalyi nevelésű kis galócákat felnevelve olyan anyaállományt alakítanak ki, amely a jövőben biztosítani tudja a folyamatos ivadékutánpótlást.

A fiatal kutatók tehát ismét a Drina-partra készülnek. Idén még több anyahallal dolgoznak majd, és több ivadékot is akarnak nevelni. Amellett, hogy nemzetközi a csapat, immár a vállalkozás is államközi – tekintettel arra, hogy a Drina határfolyó Szerbia és

Bosznia-Hercegovina között –, a boszniai horgászok is beszállnak a vállalkozásba. Államközi vállalkozás nemzetközi kutatócsoporttal.

Fiatal halkutatóink sikerét azért kell különös odafigyeléssel kezelni, mert nem ez volt az első galócaszaporítási kísérlet ezen a tájakon, de az egyetlen volt, amelynek során minden összejött. Pontosabban fogalmazva most sikerült először egy csapatnak úgy összetartani a dolgokat – előbb heteken, majd hónapokon, most pedig már álló éven keresztül –, hogy az eredményes is látható, tapintható legyen.

Ennek magyarázata abban is kereshető, hogy a fiúk többsége nemcsak haltani kutató, hanem szenvedélyes horgász is. Tehát sikeresen ötvözték a kellemeset a hasznossal, a kedvetlét a hivatással. Ha évtizedekre visszatekintünk a múltba, akkor megállapíthatjuk: most történt meg először, hogy a haltani kutatók egyúttal horgászok is. Korábban ilyenre nem volt még egyedi példa sem. Most viszont csapatostul.

A dunai galócáról nem árt tudni, hogy csak a Duna vízrendszerében előforduló hal, a világon egyetlen rokona – a tajmen – a Volga és az Urál vízrendszerében fordul elő. Hazai állománya meglehetősen szigorú védelmet élvez, a legkisebb kifogható példánya egy méter. A történethez tartozik, hogy a mesterséges szaporításhoz használt állomány egy részét a fiatal halszakértők maguk szerezték be – horgászva!

Buzás Mihály

Pejčić, Sipos, Bajić és Srećković

Ljubomir Pejčić az anyahallak zsákmányolt galócaival

Március 15.

Kristóf, Zakariás, Lujza, Lukrécia, Kelemen és Ludovika napja.

Kristóf: A görög Krisztophorosz névből származik. Jelentése: Krisztust hordozó.

Lukrécia: Római eredetű Etrusk nemzetségnévből származik. A név jelentése: megnyerő, vonzó.

1848. III. 15. (164 éve)

Győzött Pesten a forradalom. Március 15 jelképpé vált, nemzetünk szabadságszeretét, szabadság utáni vágyát fejezi ki. A bécsi forradalom hírére a Pivax Kör tagjai, élükön Petőfi Sándorral, Jókai Mórral és Vasvári Pállal elhatározták, hogy maguk szereznek érvényt a sajtószabadságnak. Alig néhányan indultak el Landerer Lajos és Heckenast Gusztáv nyomdájához, ahol cenzúra nélkül kinyomtatták az Irinyi József által megfogalmazott 12 pontot, valamint Petőfi lelkesítő költeményét, a Nemzeti dalt. Délután nagygyűlést hirdettek a Nemzeti Múzeum elé, ahol már több tízezer ember jelent meg. Itt felolvasták a 12 pontot, és Petőfi is elszavalta költeményét.

1971. III. 15. (41 éve)

Először működött sikeresen csevegőszo- ba (chatroom) az interneten.

Március 16.

Henrietta, Bálint, Valentin, Henrik, Ábris, Hilárisz és Eszmeralda napja.

Henrietta: Magyar, angol, szláv eredetű, a Henrik férfinév francia, kicsinyítő képzős női formája. Jelentése: körülkerített birtokán uralkodó. Más magyarázat szerint a német Hermina változata. Jelentése: hadi nő.

Eszmeralda: szemita-görög-spanyol eredetű. Jelentése: ragyogó, csillogó, smaragd. Spanyol eredetű név. Jelentése: smaragd.

1521. III. 16. (491 éve)

Magellán (teljes nevén: Fernão de Magalhães) spanyol szolgálatban álló portugál tengerész felfedezte a Fülöp-szigeteket, ahol később a benszülöttek megölték. Spanyolország megbízásából az Atlanti-óceán és a Csendes-óceán között megtalálta a délnyugati átjárót, és átment a később róla elnevezett 600 km hosszú tengerszoroson a dél-amerikai szárazföld és a Tűzföld között.

1926. III. 16. (86 éve)

Robert Hutchings Goddard, a modern rakétatechnika atyja végrehajtotta az első sikeres rakétakilövést. Goddard már 1907-ben tanulmányt írt a bolygóközi úrröpülésről, 1914-ben pedig két szabadalmat is kapott: egy többlépcsős rakétára és a folyékony üzemanyagú rakétára. 1926-ban sikerült először kilőnie a világ első folyékony meghajtású rakétáját. 1935-ben sikerült rakétájával átlépnie a hangsebességet. Összesen 214 szabadalommal rendelkezett, sok találmánya képezi a modern rakétatechnika alapjait.

Március 17.

Gertrúd és Patrik napja.

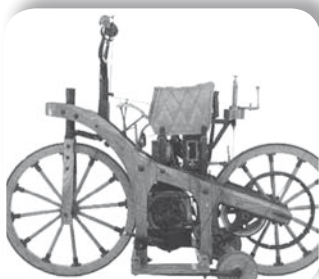
Gertrúd: Germán eredetű név. Jelentése: dárda, erő, varázslónő, vagyis a dárda- varázslónője.

Patrik: A Patrícus név ír eredetű alakváltozata. Jelentése: rómainak született nemes. Az 1990-es években hirtelen nagyon népszerű lett.

461. III. 17. (1551 éve)

Szent Patrik napja (írül: Lá 'le Pádraig vagy Lá Fhéile Pádraig) évente tartott ünnep Szent Patrik, Írország egyik védőszentje tiszteletére, az írek nemzeti ünnepe. Munkaszüneti nap Észak-Írországban, Írországban, Montserratban és Newfoundland és Labrador kanadai tartományban. Kanada többi részén, az Egyesült Királyságban, Ausztráliában, Új-Zélandon és az Egyesült Államokban sok helyen megünneplik, de nem hivatalos ünnepnap.

1834. III. 17. (178 éve)

Megszületett Gottlieb Daimler német mérnök, az első gépjármű kifejlesztője, a motorkerékpár feltalálója.

Március 18.

Sándor, Ede, Alexandra és Nárcisz napja.

Sándor: Az görög Alexander név rövidülésének a megmagyarosodott alakja. Jelentése: férfiakat vagy férfiktól megvédő.

Ede: Német eredetű név, az Edvárd, Eduárd név rövidüléséből önállósult. Jelentése: birtok, vagyonörzés, védelem.

1584. III. 18. (428 éve)

Moszkvában 53 éves korában meghalt IV. (Rettegett) Iván (oroszul: Иван IV Грозный). 1553-tól Moszkva nagyhercege, majd 1547. I. 16-ától minden oroszok cárja volt. Fia, a gyengelelműjű I. Fjodor Ivanovics lett az új cár, aki helyett Borisz Godunov vette át a kormányzást. IV. Iván kormányzását brutális kegyetlenség és szigor jellemezte, kortársai ezért nevezték Rettegettnek.

Létrehozta a központilag irányított orosz birodalom alapjait (egységes törvénykönyvet adott ki, megszervezte az állandó katonaságot). Külpolitikájában kiterjesztette uralmát a Kaszpi-tengerig, és megindult Oroszország szibériai terjeszkedése is.

1871. III. 18. (141 éve)

Kikiáltották a párizsi kommünt.

A párizsi kommün (párizsi községtagnács, franciául: Commune de Paris) blanqui-proudhoni szocialista államszervezet, melyet 1871. március 28-án kiáltottak ki Párizsban, és május 21-e és május 28-a között vertek le. A kormány kilenc bizottságból állt (a magyar Frankel Leó volt a közmunkabizottság elnöke). Úgy gondolták, hogy Franciaország a „községtagnácsok szövetsége” lesz majd. A porosz hadsereg és a versaillies-i kormánycsapatok együttes túlereje azonban felülkerekedett a párizsi munkásság erőin, így a kommünt leverték, az elfogott kommunárdokat kivégezték.

Március 19.

József, Bánk és Jozefa napja.

József: Héber eredetű bibliai név. Jelentése: Isten tegyen a most született gyermekekhez, Jahve gyarapítson. Magyarországon a 18. századtól kezdve a leggyakoribb férfinév közé tartozott. Ehhez hozzájárult Szent József akkori-ban megnövekedett tisztelete, amely a 19. század második felében tetőzött, amikor is IX. Pius pápa a római katolikus egyház védőszentjének nyilvánította őt.

Bánk: Régi magyar személynév, a Bán név kicsinyítő képzős származéka, mely a bán méltóságnévből származik.

2001. III. 19. (11 éve)

Szent József, az ácsok és az otthon alapítók védőszentjének ünnepe. Az 1. században élt ács volt Szűz Mária jegyese és Jézus nevelőapja.

1832. III. 19. (180 éve)

Megszületett Vámbéry Ármin nyelvtudós, utazó, a Magyar Földrajzi Társaság egyik alapítója.

Március 20.

Klaudia, Irma, Alexandra, Mór, Hubert és Csák napja.

Klaudia: A latin eredetű Klaudiusz név női párja, vélhetően a claudus szóból ered, melynek jelentése: béna, sánta.

Csák: Török-magyar eredetű név, származhat azonban szláv személynévből is. Jelentése: útó.

1956. III. 20. (56 éve)

Megszületett Vayvan Fable (Molnár Éva) író.

1952. III. 20. (60 éve)

Oscar-díjat kapott Humphrey Bogart és Vivian Leigh, valamint az Egy amerikai Párizsban című film.

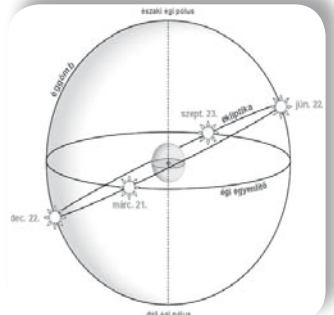
Március 21.

Benedek, Bence, Gergely, Bánk, Nikolett és Miklós napja.

Benedek: A latin Benedictus névből származik. Jelentése: áldott.

Nikolett: A görög Nikolaosz (magyarul: Miklós) férfinév francia eredetű női változata.

0. III. 21. (2012 éve)

Tavaszi napéjegyenlőség, az asztrológiai év kezdete, a csillagászati tavasz kezdete. Napéjegyenlőségnek (latinul aequinoctium) nevezzük azt, amikor egy égitest mindkét féltekéjén a nappal és az éjszaka hossza megegyezik: ekkor a Nap 90° magasan delel az Egyenlítő felett, így a nappal és az éjszaka ezeken a napokon mindenhol ugyanannyi ideig tart. A Földön a márciusi napéjegyenlőség napja március 21. (illetve március 20., ritkán március 19., a naptárrendszer és a Föld mozgásának eltérései miatt).

2000. III. 21. (12 éve)

A költészet világnapja. Naima Tabet, a marokkói oktatási, kulturális és tudományos nemzeti bizottság főtákará vetette fel 1998-ban a nemzetközi költészeti nap kijelölését. 1999. november 18-án az UNESCO közgyűlésének 30. ülészaka március 21-ét, az északi félteke tavaszának első napját nyilvánította A KÖLTÉSZET VILÁGNAPJÁVÁ.

Hammurápi törvénykönyve

Mikor a sumer-akkádok politikai és katonai ereje megrendült, a környező harcias népek rájuk zúdultak: kelet felől, az iráni fennsíkról az elámiták, a délnyugati sivatagból pedig a sémi származású amoriták. Az amoriták egy akkor még jelentéktelen felsővidéki városkában, Babilonban telepedtek meg, de százesztendős harc után, nagy királyuk Hammurápi (időszámításunk előtt 2100) vezetésével egész Mezopotámia uraivá lettek. Hammurápi alapította meg az első babiloni birodalmat.

A föld részben a templomgazdaságok (az istenek háztartása) és az uralkodók magántulajdona volt. Míg egy harmadik rész közös tulajdon volt. Ez a – többnyire legrosszabb – föld sovány megélhetést biztosított.

A társadalom ennek alapján két fő részre oszlott: egyfelől a fegyveres és papi arisztokráciára (a rabszolgatartók legvagyonosabb rétege) és a közrendű szabadokra, míg a másik oldalon a rabszolgák (akik hadifoglyokból lettek) voltak. Ezek a rabszolgák általában a házköri munkákat végezték.

A társadalom tagozódásának megfelelően alakult az állam szervezete is. Élén a templomi gazdaság vezetőjéből uralkodóvá (király) lett személy állt, akit általában még istenként is tiszteltek, s akit a fegyveres és papi arisztokráciából kiválasztott főhivatalnokok vettek körül.

A fejlődéshez nélkülözhetetlen volt, hogy a városállamok a folyóvölgyek és a csatornák minél nagyobb része fölött uralkodjanak. Ez gyakori háborúhoz vezetett. Ezek során egy-egy városnak sikerült egy időre másokat hatalma alá kényszeríteni. Így a gazdasági élet fejlődött, de a vagyoni különbségek is nőttek, s kiegyenlített az osztályok közti ellentétek. A déli területek jelentősége fokozatosan csökkent. Az i. e. II. évezred elején az északabbra fekvő Babilon ragadta magához a vezetést egész Mezopotámiában.

Babilon legjelentősebb uralkodója Hammurápi volt (i. e. 1792–1750). A nevéhez fűző-

Babilon romjai 1932-ben

dik az egyik legrégebbi törvénygyűjtemény. A törvénygyűjtemény szövege egy 2 m magas kőoszlopra vésvé maradt ránk. A rendelkezések közül ismerkedjünk meg a következőkkel:

Ha egy szabad ember a szökött rabszolgát vagy rabszolganőt, amelyik a királyé... a felügyelő kihirdetésére nem vezette elő: a házdaját ölessék meg.

Ha egy szabad ember egy másik szabad embernek a szemét elpusztította: pusztítsák el az ő szemét is.

Ha egy szabad ember rabszolgájának szemét pusztította el: a rabszolga árának felét fizesse ki.

Ha egy szabad ember ökröt bérelvén, hanyagságból vagy ütlegetés következtében pusztulásra okozta: az ökröknek megfelelő ökröt adjon kárpótlásul az ökrö gazdájának.

A mezőgazdaságban tovább fejlődtek a kézműves szerszámok is. Hammurápi törvényei tíz különböző szakma képviselőit sorolják fel, köztük a téglavetőket, takácsokat, kovácsokat, ácsokat, hajóácsokat, kőműveseket stb.

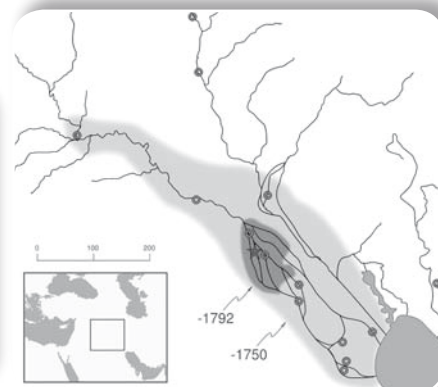
Az i. e. II. évezred elején nagyot fejlődött a kereskedelem: karavánok szállították az árut annak előállítás helyéről oda, ahol kereslet mutatkozott iránta. Tovább fejlődtek a pénz-

viszonyok is. Értékmérőül már csak az ezüst szolgált. A mezőgazdasági munkások is ezüstben kapták fizetésüket. Hammurápi törvényei a gabonakölcsönökre átlag 20 százalékos kamatot állapítottak meg.

Megdöbbentő méreteket öltött a gyermekrabszolgaság: a szülők gyermeküket eladták rabszolgának. A törvények szigorúan védtek a magántulajdont, elsősorban az uralkodó osztály (a királyi udvar, templom) tulajdonát. Gondoskodtak azoknak a gazdagoknak az érdekeiről, akik pénzt adtak kölcsön, földet vagy állatot adtak ki használatra. A hitelező, ha adósa nem tudott fizetni, ennek földjét lefoglalta, gyermekeit, sőt őt magát is rabszolgává tehetette.

A törvények tehát elsősorban az osztálytársadalmat szilárdították meg. Hammurápi halála után a birodalom hamarosan hanyatlásnak indult, idegen pusztai törzsek szállták meg, s Babilon a következő körülbelül egy évezreden át nem játszott jelentősebb politikai szerepet.

Összeállította: Uri Ferenc történész

Hol van Babilon?

Törvények az oszlopon

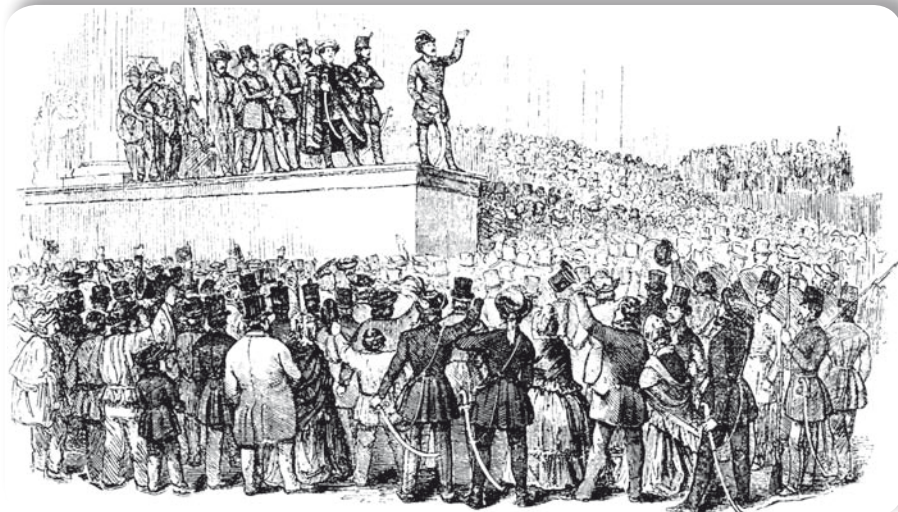

Bábel tornya

Márciusi ifjak, akik történelmet írtak

Íme egy kis ízelítő abból, hogyan írt történelmet a magyar nép 1848. március 15-én: ...reggel a Pilvaxban gyűltek össze az előző napi tanácskozás résztvevői. Megérkezett a 14-én még távol levő Petőfi is, akit Jókai az éjszaka folyamán értesített a döntésről. Magával hozta a 19-ére írt lelkesítő költeményt, a Nemzeti dalt és a forradalom haditervét. Miután sietve megállapodott Vasvárival, megindult a történelmi ment az egyetem felé. Az első lépés sikerült, a diákság testületileg csatlakozott. A nélközvetlenül tömegtámogatás nőtt. A főváros legmozgékonyabb, újra legfögékonyabb csoportját követték a lakosság nehezebben mozgó, több veszténivalóval rendelkező rétegei. A kezdeti kis csoport a délelőtt folyamán vagy háromezerre nőtt, amikor megérkezett a Hatvani utcába (ma Szabadsajtó út), a Landerer-nyomdához. Petőfi, Irinyi, Degré Alajos a „nép nevében” lefoglalta a nyomdát, s a mozgalomhoz örömmel csatlakozó nyomdászok megkezdték a 12 pont és a Nemzeti dal szedését. Az első példányokról felolvasták a kint várakozó tömegnek a szabad sajtó első termékeit. Az indítóroham ellenállás nélkül győzött, Pest népe a gyakorlatban is sajtójának ismerte el a 12 pontot.

A hatóságok ezalatt tehetetlenül ülészek. A Budán székelő Helytartótanács – elkésett – körlevélben felszólította a két város tanácsát és Nyáry alispánt, hogy akadályozzák meg a „csoportosulást”. Mire a címzettek ezt megkapták, a „csoportosulás” eltörölte a cenzúrát! Fegyveres erő nélkül különben sem lehetett győzni, a megbízhatatlan olasz legénységet pedig Lederer katonai parancsnok nem merete igénybe venni.

A helyi hatóságok egy része elfogadta a forradalom programját, bár a megvalósítás módjától viszolygott. Ez elsősorban Nyáryra és Pest megye tisztikarára vonatkozik, de nagyjából így vélekedett Rottgenbiller pesti alpolgármester is. Nem kívánták tehát a mozgalom leverését, legfeljebb szabályozását, az erőszak megakadályozását. Különbösen is, a kora délelőtti órákban az Ellenzéki Kör vezetőivel egyetemben még azt hitték, hogy csak egy kisebb demonstrációról van szó. Mire tévedésüket belátták, már nem tehettek egyebet: csatlakoztak a mozgalomhoz.

A röplapok kinyomtatása után rövid szünet következett. A felbolydult városban lassan eloszlott a tömeg, és készülődött a délutáni népgyűlésre, a Múzeum terére. Itt a Pilvax élgárdája mellett, Nyáry, Klauzál, Csányi vezetésével már

megjelent az ellenzék is. Az irányítás egyelőre még Petőfiék kezében maradt. Miután nagy helyesléstől kísérve újra felolvasták a Nemzeti dalt és a 12 pontot, a tízezerre szaporodott tömeg a pesti városházához vonult, ahol 3 óraker összeült a városi tanács. Az utcán már uralkodó forradalom körülzönglőtte az épületet, s kikényszerítette a nyilvános ülést. A hatóság újra meghátrált. A karzat fenyegetésétől sápadt tanácsnokok beletörődtek az elkerülhetetlenbe: a pesti polgárság és a tanács egyhangú kívánságának nyilvánították a 12 pontot. Rövidesen kénytelenek voltak lemondani a hatalom maradvékairól is. Megalakult a forradalom hatalmi szerve, a Közbátorsági Választmány. Valójában a radikális demokraták (Petőfi, Vasvári Irinyi, Irányi) és a korábbi ellenzékiek (Nyáry, Klauzál) alkották a Választmányt, ők rendelkeztek tekintéllyel, erővel.

A forradalom megnyerte a második menetet is. Bázisát rohamosan kiszélesítette, s néhány óra alatt átvette a hatalmat a fővárosban... Egyetlen gesztussal megvalósította a sajtó- és gondolat szabadságot, amiért az ellenzéki nemesség hiába harcolt húsz éven át. Ismeretlen energiákat szabadított fel, s megnyitotta az utat a további lépések számára. Hatalmas eredmények a látszólag sima, összeütközésektől mentes események burkában.

Pest forradalmat győzött! – s elindult Budára, hogy győzelmét véglegessé tegye. Az imbolygó hajóhídon átözönlő, zászlót lobogtató, esernyős tömeg a Helytartótanács épületéhez vonult... A Választmány és az utca küldöttsége átadta a forradalom követeléseit. Szószólójuk, Klauzál udvariasan kért, a tömeg várt, a Helytartótanács engedett. Hozzájárult a cenzúra eltörléséhez, a fegyveres nemzetörség növeléséhez (1500 fővel), Táncsics szabadon bocsátásához. Megígérte, hogy katonai erőt csak a Választmány kívánságára alkalmaz.

A Nemzeti Színházhoz diadalmenetben visszatérő pestiek joggal ünnepeltek. Tizenkét óra alatt meghódolt akarataknak a főváros minden hatósága.

Milyen elveket vallott ez a Választmány? – Láttuk, hogy a 12 pontot korábban az Ellenzéki Kör rendelte meg, s később maradéktalanul elfogadta. Nem érezte tehát vele veszélyeztetve a nemesi érdekeket. Valóban, ha végignézzük a követeléseket, nem találunk olyat közöttük, amelyet Kossuth táborá ellenzett volna. Ennek ellenére tartalmilag is jelentős, mert a pozsonyi félszegségek helyett először fogalmazza meg az átalakulás összefüggő követelményrendszerét. S jelentős, mert nem „egyértelműen” fogalmazza meg őket, s nem tartalmazza az ellenzéki programokban mindig előbukkanó megszorító magyarázatokat...

***

Mint a történelemből tudjuk, a magyar forradalmat vérbe fojtotta az orosz segítséget is kapott osztrák császári túlerő, ezzel azonban mégis megindult egy olyan folyamat, amely hamarosan az ország (melynek akkoriban még dédapánk is lakosai voltak) felvirágzását eredményezte. Ez viszont egy másik, még hosszabb történet...

Nemzeti dal.

Talpra, magyar, hi a' haza! It az idő, most vagy soha! Rabok legyenek vagy szabadok? Ez a kérdés: választatok! — A' magyarok istenére Esküszünk, Esküszünk, hogy rabok tovább Nem leszünk.	Fényesebb a' lánconál a' kard, Jobban ékesíti a' kart, És mi még is lánczot hordunk! Ide veled, régi kardunk! A' magyarok istenére Esküszünk, Esküszünk, hogy rabok tovább Nem leszünk.
Rabok voltunk mostanság, Kárhözottak ósapánk, Kik szabadon éltek halak, Szolgaföldben nem nyughatnak. A' magyarok istenére Esküszünk, Esküszünk, hogy rabok tovább Nem leszünk.	A' magyar név megint szép lesz, Mélto régi nagy hírezed, Mit rá kentek a' gyalázatot. A' magyarok istenére Esküszünk, Esküszünk, hogy rabok tovább Nem leszünk.
Sehonnai bitang ember, Ki most ha kell, halni nem mer, Rinek drágább rongy élete, Mint a haza becsülete. A' magyarok istenére Esküszünk, Esküszünk, hogy rabok tovább Nem leszünk.	Hol sirjaink domborúlnak, Unokáink teborúlnak, És áldó imádság mellett Mondják el szent neveinket. A' magyarok istenére Esküszünk, Esküszünk, hogy rabok tovább Nem leszünk.

Petőfi Sándor.

Ar 1848. március 15-én kirovott a magyar nemzet, melynek legfelsőbb hatalmát megvalósította a magyar nemzet.

Mit kíván a magyar nemzet.

Legyen béke, szabadság és egyetértés.

1. Kívánjuk a' sajtó szabadságát, censura eltörlését.
2. Felelős miniszteriumot Buda-Pesten.
3. Évenkénti országgyűlést Pesten.
4. Törvény előtti egyenlőséget polgári és vallási tekintetben.
5. Nemzeti őrsereg.
6. Közös teherviselés.
7. Urbéri viszonyok megszüntetése.
8. Esküdtészek. képviselet egyenlőség alapján.
9. Nemzeti Bank.
10. A' katonaság esküdjék meg az alkotmányra, magyar katonáinkat ne vigyék külföldre, a' külföldieket vigyék el tőlünk.
11. A' politikai statusfoglyok szabadon bocsátásának.
12. Unio.

Egyenlőség, szabadság, testvériség!

RÜGYFAKADÁS

Ha találkoznék Petőfi Sándorral, akkor...

Leveleznék vele,
bemutatnám neki a családom és Topolyát,
megmutatnék neki néhány különbséget az akkori és a mostani világ között,
elmennék hozzá vendégségbe, és megismerkednék a feleségével és fiával,
elbeszélgetnék a gyerekkoráról,
beszélgetnék arról, hogy hol tanult, és mit csinált a katonaságnál,
megkérdezném, hogy honnan kapott ihletet arra a sok csodálatos versre,
megkérdezném, hogy szavalja el nekem a Nemzeti dalt,
megkérdezném, hogy milyen volt az 1848/49-es szabadságharc,
megkérdezném tőle, hogy miért áldozta fel életét a hazájáért,
elmesélném neki, hogy milyen tisztelettel tekintenek fel rá a magyarok,
megkérdezném, hogy tanítson meg verset írni,
kérnék tőle autogramot,
megkérdezném, hogy segítsen a róla szóló ellenőrzőben,
írnánk közösen egy verset Az osztálytársaim címmel,
elmennénk színházba,
megkérdezném, hogy milyen érzés híresnek lenni,
megkérdezném tőle, hogyan érezte magát, mikor annyi ember előtt szavalta a Nemzeti dalt,
megkérdezném, hogy vezessen el a Pilvax kávéházba,
írnék róla egy könyvet.

A topolyai Csáki Lajos iskola 7. osztályos tanulói

Petőfi Sándor

Petőfi Sándor híres költő volt,
Erről tanulunk mi most.
Tanult, írt, harcolt,
Ő szabadságharcos volt.
Fizetett az életével,
Isten áldja meg érte.

Szerelem is meglelte,
Ám nem sokáig élvezhette.
Nekem ő egy érdekes személy,
Dicső szemében ott a szenvedély.
Orcáján a bátorság,
Ringat egy szívárványt.

Kőműves Kristóf, 5. osztály, Hunyadi János iskola, Csantavér

Az én hazám

Nagy költőnket, Petőfit idézem: „Itt születtem én ezen a tájon, az alföldi szép nagy rónaságon...”

Vajdaság a születésem helye, ez a síkság, sok szép termőfölddel. Az emberek nagy része itt földműveléssel és állattenyésztéssel foglalkozik. Vajdaságban, Csantavéren, egy kicsiny faluban élek. Régebben háborúk dúlták szét az országot, de most csend és béke uralkodik. Jártam már külföldön is, de mindig visszavágytam a hazámba.

Bakos Alexandra, 7. osztály, Hunyadi János iskola, Csantavér

Ars poetica

Ars poetica, gondolati líra,
Romantika kora óta
Sok költő megfogalmazta

Petőfi Sándor, Babits Mihály
Oh, költői hitvallás
E költemény
Tartalma a költészettan
Igy született a poetica
Céljai tanító jellegűek
A következő költőnemzedéknek.

Farkas Barbara és Vida Sarolta, 8. osztály,
Hunyadi János iskola, Csantavér

A tenger

A nap aranyárga fényel borítja be a nyugodt tengert. Egy újabb ébredés.
Ha nem tudnám, hogy minden reggel ilyen ezen a mesés helyen, nyomban magamhoz ragadnék egy tálat, hogy ha lehet, legalább egy cseppnyi aranyló folyadékot magaménak tudhassak. Legyen emlékem erről a csodálatos életről, ahogyan a morajló tenger korbácsolja a sziklákat, vagy amikor a sirályok köröznek felette, le-lecsapva, majd magasba szárnyalva egy-egy apró zsákmánnyal a csőrükben. Itt minden szép, még akkor is, amikor vihar dúl a vízeken, s a hajók papírcsónak módjára sodródnak a hullámok hátán. A kövér esőcseppek felkorbácsolják a tükörsima vizet különös, festői tájat mutatva. De a vihar gyorsan jön, s gyorsan megy. Az idő s a táj ismét nyugodt és csendes. Így megy ez itt. A tenger egyszer haragos szépség, máskor sima tükör. De hát most nem a tengerparton ülök. A padban lapulva írom eme fogalmazást a tenger rejtelmeiről a lebukás veszélyével. Mindenki pakol, s lassan én is indulok. Én Petőfivel ellentétben a tenger nem használom allegóriaként. Számomra a tenger a tengert jelenti.

Remélem, ez a fogalmazás tetszik mindenkinek, és a tanáró nem ad se micsuzt, se egyest, amiért lapra írtam, s nem hoztam a füzetem.

Nagy Enikő, 7. osztály, Hunyadi János iskola, Csantavér

Füstbement terv

Egy napon az iskolában az angoltanárnőnkkel megbeszéltük, hogy Újvidékre megyünk korcsolyázni.

Nekem még soha nem volt a lábamon korcsolya. Erről a barátóimot kérdezgettem. Nem sokan tudtak túl biztatót mondani, mivel majdnem senki sem korcsolyázott még, ezért mindnyájan nagyon izgatottak voltunk. Előre elképzeltük magunkat a jégpályán. Láttuk, ki kivel korcsolyázik, és hányszor esik el. Másra sem tudtunk gondolni nap mint nap, csak a korcsolyázásra. A tévében láttam, hogy a profi korcsolyázóknak milyen könnyen megy, még táncolni is tudnak a jégen. Nagyon vártuk a szombatot. Péntek éjszaka alig tudtam aludni. Álomban már ott voltam a pályán. Félelem nélkül léptem a jégre, és csodálatos módon azonnal tudtam korcsolyázni. Abban a pillanatban megszólalt az ébresztőórám. Azonnal kiugrottam az ágyból. Fél nyolckor talákoztunk a buszállomáson. A tanáró megvette a jegyeket, és egy kis idő után elindultunk. Útközben gyönyörködtünk a tájban, a zúzmara fákban. Sokat nevetgeltünk, beszélgettünk, de az izgalomunk nem csillapodott, és alig vártuk, hogy Újvidékre érjünk. Mikor kiszálltunk a buszból, azonnal elindultunk a korcsolyapálya felé. De nagy lett a csalódás, sajnálatos módon nem korcsolyázhattunk, mert hokimeccs volt a pályán. Mindenki nagyon szomorú lett, mert már egy hete másra sem gondoltunk, beleéltük magunkat, és nagyon vártuk, hogy korcsolyázhassunk. Így füstbement a tervünk. Szomorúan mentünk ki az épületből. Amíg találgattuk, hogy hova is menjünk, Zsolti meg akarta fogni a galambokat, zavarásza őket, de nem járt sikerrel. Végül arra jutottunk, hogy moziba és Péterváradra megyünk. Így mégis szórakoztató és érdekes volt a kirándulás.

Nekem ez is szép nap volt, még ha nem korcsolyázhattunk is, amit annyira vártunk.

Petrényi Eleonóra, 7. osztály, Samu Mihály iskola, Óbecse

Vituska
Viktória
rajza

Kedvenc tárgyam

Az én kedvenc tárgyam egy fából kifaragott ló. Azt a tárgyat nagyon szerettem, mert a megboldogult dédatámtól kaptam, aki tavaly júniusban halt meg. Ezt a lovat még a dédnagymamám örökölte az apjától, utána került a dédatámhoz, és amikor még élt, arra kérte az orvosokat, mondják meg nekem, hogy az a ló az enyém lesz. Mai napig, ha ránézek a szoborra, akkor a dédatám jut eszembe. Nagyon szerettem őt! Remélem, vigyáz rám a mennyből! Én is nagyon vigyázok a szoborra, és majd az én gyerekeim is öröklök tőlem, ha már nem leszek.

Petrov Adrián, 5. osztály, Cseh Károly iskola, Törökfalva

Az én iskolám

Az én iskolám, a Csáki Lajos Általános Iskola megérte a 100. születésnapját. Ezt az iskolát 1910-ben tervezte Fehér Jenő és Prohászki József munkásával együtt építette. A kétévi komoly munka eredményhez vezetett, mert 1912-ben befejezték a munkálatokat, és megnyitották az iskolát. Ez ma a legöregebb iskolának mondható a városunkban. A szüleim is, sőt visszatekintve, nagyszüleim is és a dédszüleim is ebben az iskolában gyarapították a tudásukat. Azóta természetesen sokat javítottak, újítottak az épületen. Például csengő váltotta fel a régi kolompot. A kolomp ütögetésével jelezték régen az órák végét, a csengőt árammal működtetik. A tantermeket, asztalokat, székeket, ajtókat is fel kellett újítani az évek során.

A szüleim sok mindenre emlékeznek. Néhány tanár őket is tanította, de vannak dolgok, amiket nem tudnak. Hosszasan magyarázom, mire megértik, mi is az, ami változott. Akkoriban számítógép sem volt az épületben.

Nagyon büszke vagyok, hogy ebben az iskolában tanulhatok, és büszkén állítom, hogy a világ legjobb iskolájába járok!

Mendrei Adrián, 5. osztály, Csáki Lajos iskola, Topolya

Szülővárosom

*E városban születtem én,
melynek neve Ada.
Utcáin felragyog szívemben
a biztonság fényugara.*

*Központjába betérve,
ismerős arcok, melegség.
Itt nőttek fel,
s itt hagyni sem szeretném.*

*Itt tanultam meg biciklizni,
s megtettem első utam.
Kézét csókolom óvodába,
büszkén elhajtottam.*

*Szeretem e várost,
mint Ada gyermeke.
Tisza partján tábor,
sátorokkal tele.*

*Nyári forróságban
a medence csalogat,
gyermek kacaj s lángosillat
terjeng a töltés alatt.*

*Le-leballagok
öreg folyónk partjára.
Elmerengek azon,
hol leszek én nemsokára.*

*Elmegyek-e innen,
vagy itt maradok?
Tetteimmel az emberekben
talán nyomot hagyok?*

*Még semmi sem biztos,
de csak egyet tudok:
emlékezetemben Ada fénye,
mindörökké ragyog.*

Vajagić Viola, 8. osztály, Cseh Károly iskola, Ada

RÜGYFAKADÁS

Ada

*Tisza-parti város,
Szép kis település,
Ada az ő neve,
Ahol születtem én.*

*Tavasszal a központ
Tele sok virággal,
Tarka tulipánnal,
Gyermek kacagással.*

*Nyárom méhek gyűjtik
Réten a sok mézet,
Gyere, pajtás, te is
Kóstolj velem lépet!*

*Ősszel a sok gyümölcs
Terem fenn a rétben:
Alma, körte, szilva
Mosolyog ránk szépen.*

*Télen zúzmarás lesz
Tiszakert sok fája,
Ne próbáljatok meg
Felmászni most rája!*

*A város jobb oldalán
Folydogál a Tisza
Méltósággal, csendben
A jövő üzenetét hozza.*

Lakatos Fanni, 8. osztály, Cseh Károly iskola, Ada

Az én falum

*Pacsér az én kis falum,
Néhány éve ott lakom.
Szeretem a környezetet,
Az utcákat és a tereket.*

*Vannak itt vének és gyerekek,
A Bácsér is ott ered.
Én lakom a jobb partján,
A mamám meg a bal partján.*

*Van sok virág, illatozó,
Szökőkút is, csobogó.
Van halastó halakkal,
Sok pecázó horoggal.*

*Sok barátom van nekem,
Nem is megyek el innen.*

Mészáros Martina, 5. osztály, Moša Pijade iskola, Pacsér

Neked mondom, Szabadka

Kedves szülővárosom, Szabadka! Itt láttam meg a napvilágot egy hideg februári délutánon, amikor még nem tudtam, hogy milyen fontos vagy nekem. Azóta már megismertem épületeidet, tereidet, nap-nap után koptatom utcáid követét. Amikor hosszabb-rövidebb időre távol vagyok tőled, mindig visszavágyom. A Városháza, a könyvtár épülete, a színház, a Zsinagóga, a Ferences templom mind-mind régi épület, mely sok viharos és békés évet megélt, és itt fog állni akkor is, ha én már nem leszek. Itt áll a gimnázium, ez volt Kosztolányi Dezső lakóháza, vagy a Sárosház és a vasútállomás, amiért pár évtizede véres harcot vívtak. Remélem, soha nem kell messzire kerülnöm tőled, hisz itt élnék a szüleim, éltek a nagyszüleim és még sok elődöm.

Büszke vagyok rád, kedves szülővárosom, mert bár a történelem folyamán sokszor próbáltak meg lerombolni, te mindig talpra álltál, fölledtél és megújultál.

Süli Attila, 8. osztály, Ivan Goran Kovačić iskola, Szabadka

RÜGYFAKADÁS

Egy havas délután

Történt ez akkor, amikor az állam vezetősége úgy döntött, hogy Szerbia-szerbe kényszerszünetet tartanak az iskolákban, a nagy hó és a dermesztő hideg miatt. Először egy hétről volt szó, de aztán a mi örömünkre, két hét lett belőle.

Egyik nap, ami már végül szokássá vált, a barátaimmal unalmunkban üzengettünk egymásnak, és megszerveztünk egy újabb szánkózást. Megbeszéltük a találka helyét és idejét. A finom és kiadós ebéd után sietve mentem a megbeszél helyre. Először a domboldalon készítettünk egy csúszdát. Órákig csúszkáltunk lefelé a dombról. Így nagyon könnyen ment, felfelé pedig egymásnak még segíteni is kellett. Nagyon sokszor elestünk, de a legnagyobb nyulat Gábor és a kis Sebei fogta. Végül aztán a szánkózásból hócsata lett. Két csapatra osztozkodtunk, és mindkét csapat megépítette az erődjét. A játék addig tartott, amíg az egyik csapat elfoglalta a másik csapat bázisát. Az egyik barátomnak később az az ötlete támadt, hogy menjünk le a Csikérre csúszkálni. Mivel már voltak ott többen is, akik a jégen csúszkáltak, gondoltuk, mi is megyünk. Biztosak voltunk magunkban és abban is, hogy elég vastagra fagyott a jég. Ráérezkedtünk, és javában élveztük a veszélyes játékot, amikor kiabálást hallottunk, és láttuk, ahogy a másik gyerekcsapatból az egyik fiú beszakadt a jeges vízbe. Ijedten néztük, hogy a társai hogyan húzták ki a fiút, aki átfagyottan sietett haza. Szerencséje volt, hogy ilyen bátor barátai vannak. Mi sem mertünk tovább a jégen maradni. Visszamentünk a domboldalhoz, úgy gondoltuk, ott biztonságosabb. Jól kijátszottuk magunkat, csak mikor teljesen befagyott a fenekünk, akkor mentünk haza. Tele izgalmmal múlt el az a délután.

Otthon anyukám forró teát készített nekem, mikor látta, hogy a gatyámban is volt hó. Ezt a havas délutánt soha nem fogom elfelejteni, gondolom az a fiú sem, aki a Csikérbe szakadt.

Pásztor Krisztián, 5. osztály, Hunyadi János iskola, Csantavér

Mi leszek, ha nagy leszek?

Hatodik osztályba járok. Kézilabdázom, de bármely sportág érdekel. A tanulás már nem annyira, bár tudom, hogy tanulnom is kell.

Sokat elmélkedek, vajon mi lesz belőlem, ha felnövök. Híres kézilabda-játékos szeretnék lenni, de előtte valamilyen szakma kell a kezembe. A szüleim is mindig azt mondják:

- Tamás, tanulj, mert a sportból csak nagy szerencsével lehet megélni!
- Tudom, anya, ezt már sokszor hallottam.

Engem a mezőgazdasági gépek érdekelnek. A mamám földműves, ezért volt rá alkalom, hogy megszeressem a munkát, amit a határban végeznek. A gépek javítása és karbantartása is érdekel. A mamám gyakran hangoztatja:

– Tomiban reménykedem, hogy nem kell eladni a gépeket meg a földeket. Talán ő még átveheti tőlem a gazdaságot.

- Mama, tudod, hogy rám mindig számíthatsz.

A mamámnak két traktora, egy pótkocsija, egy vetőgépe stb. van. Amikor belépek az udvarába, egyből a gépekre nézek, és mindjárt dolgozhatnék tamad. Ekkor bemegyek a házba, és megkérdem:

- Szia, mama, itt alhatok, lesz holnap valami reggeli munka?
- Persze lesz, szántani kell, csak egy baj van.
- Micsoda, mama?
- Korán kell kelni, reggel hat órakor.
- Nem baj, én ötkor felkelek.
- Jól van, kislíam.

Reggel fel is keltem, és meleg ruhába öltöztem.

Megérkezett a munkás, a mamám keresztfia. Beültünk a traktorba, és a határba indultunk. Hideg volt, de mire kiértünk, felmelegedett. A madarak csiripelése fogadott bennünket. Mi meg munkához láttunk.

A szél enyhén fújdogált. Bármerre néztem, csak a csupasz földet láttam, amely megmunkálásra vár. A határban nyugalom és csend uralkodik, néha egy-két vad bukkan fel a távolban. Ezt szeretem. Nemsokára tele lett a határ traktorokkal, ezek szintén munkához láttak.

Azt, hogy a végzettségem mi lesz, még nem tudom, talán földműves, talán sportoló, de remélem, bármiben sikeres leszek.

Ginder Tamás, 6. osztály, Cseh Károly iskola, Ada

Kedves Pajtások!

Március 15-én 164 év távlatából ragyog föl a forradalmár és szabadságharcos, **Petőfi Sándor alakja**. Fénye bevillan a mai Rügyfakadásba is: a **topolyai hetedikesek közös, képzeletbeli interjújába**, **Kőműves Kristóf verses életrajzába**, **Petrényi Eleonóra fogalmazásának címébe**, a **tenger szövege Nagy Erika írásában**. **Bakos Alexandra a Szülőföldemen című Petőfi-vers egy gondolatával** indítja fogalmazását, s ez a szülőföldszeretet is tovább él bennetek (Ada; Neked mondom, Szabadka; Szülővárosom), és a hagyományokhoz való ragaszkodásra (Mi leszek, ha nagy leszek?), szűkebb környezetünk megbecsülésére nevel (Az én iskolám; Kedvenc tárgyam).

Vidékünkön már elvonult a tél, mégis örülök, hogy az utolsó romhamát, amikor havas-jeges börtönbe zárt minket, s ennek következményét, az iskolai kényszerszünetet is megörököthettük a Rügyfakadásban **Pásztor Krisztián** jóvoltából.

A múlt héten már jócskán megtelt a Rügyfakadás postaládája, és ezt a következőknek köszönöm:

Ada: Bács Ágnes, Boja Ferenc, Döme Bettina, Gálfi Kata, Györe Bernadett, Holló Tamás, Kovács Kali Krisztofer, Krizsán Réka, Lajkó Tamás, Lepár Rafael, Mártis Bernadett, Palatinus Boglárka, Szécsényi Kata (2 írás), Tóbiás Fanni, Vámos Karolina, Világos Viktor és Bács Ágnes (1 rajz);

Csantavér: Borbély Jácint (2 írás), Juhász Rebeka, Mészáros Adrián, Nagy Noémi, Pásztor Krisztián (2 írás), Pletikoszity Gábor, Vituska Viktória (2 írás), Zserai Petra (7 vers), rajzot küldött Bata Stefánia, Capár Ákos, Juhász Krisztina, Mezei Martin, Mészáros Adrián, Német Dávid, Oláh Barbara, Pásztor Krisztián és Zabos Enikő;

Kisorosz: Berta Márta;

Óbecse, Samu Mihály iskola: Kocsis Emese, Lénárt Zsanett, Petrényi Eleonóra, Pozder Charlotte, Oroszlámos Klementina, Tölgyesi Zolt (2 írás) és Szerda Valentina;

Pacsér: Hevesi Dominik, Kotelnikov Stefánia (2 írás), Kardos Dóra, Mészáros Martina, Rekecki Martin és Zöldi Annamária.

Üdvözléssel:

Tomán Mária

Olvad a hó

A nap sugarai mindenben áthatolnak,
minden kis része bebújnak.
Átmelegítik a levegőt, a fákat,
csillogó vízcseppek hagyják el az ágot.

A zöld fű és a fehér hóvirág
szégyenlősen megmutatja alakját.
A madarak vidáman csicseregnek,
örülnek a tavasz érkezésének.

Berta Márta, 7. osztály, Gligorije Popov iskola, Kisorosz

Tavasz

A madarak csicseregnek,
Fák rügyeznek.
A levelek zöldek,
Az ibolyák kékek.

A gólyák megérkeznek,
Az állatok előbújnak,
A költők verset írnak,
A gyerekek vidáman játszanak.

Tumbász Dávid, 5. osztály, József Attila iskola, Bácskertes

Mi is megnézhetjük a legendás 1982-es Tron, avagy a számítógép lázadásának második eresztését – itt van tehát a nagy fénymotorozás a második generációs, szépen megpimpelt gépekkel, gumiruhákkal és az Oscar-díjas sztárral, Jeff Bridgessel

A bemutató előtt azt mondták, hogy a Tron – Örökség az Avatar után a legnagyobb 3D-s látványosság, mert nem egy szimpla videójáték-mozit készített nekünk Joseph Kosinski rendező a színészeivel (Michael Sheen, Olivia Wilde, Jeff Bridges, Garrett Hedlund). Erről a mozifilmről Jeff Bridges mond el egyet s mást...

• **Az Avattal egy olyan mérföldkőhöz értünk a mozizás történelmében, amelyet átlépve már csak az anyagiak, a dollár szabhat határt az alkotók újabb és újabb ötletének.**

– Bennem is sok minden megváltozott, minden színész ma már másként dolgozik. Mindenki szívesen szerepel 3D-s mozifilmekben, s nemcsak a nagyobb bevétel reményében. A 3D-s technika új élmény a mi számunkra is. A Tron alkotói a lehető legtöbbet hozzák ki a motion capture és a 3D adta lehetőségekből. A sztorról annyit, hogy egy számítógépes játék belsejében vagyunk, és mi adhatna ennél nagyobb játszóteret a vizuális csapatnak, ha nem egy önálló szabályrendszer szerint működő virtuális világ, ahol bármit a vászonra lehet varázsolni, álmodni...

• **Van-e Tronnak meséje?**

– Hogyne volna. Figyelj... Sam Flynt nem hagyja nyugodni – aludni sem – édesapja, az egykoron a világ legjobb videójáték-fejlesztőjének, Kevin Flynnnek a rejtélyes eltűnése. Sam lázasan elkezd nyomozni az ügyben, és amikor elindul egy rejtélyes hang után, ami csakis az édesapjától érkezik, hirtelen egy új, egy másik világban találja magát, ahol Kevint húsz esztendeje tartják fogságban... Ez így eléggé egyszerű történet, ugye. Én vagyok a filmben a „fater”, aki köddé vált. A gyermekem már felnőtt ember. Őt az üzenetem után beszippantja a

MENŐ FEJEK

Tron – Örökség

Tron nevű masina. Én persze tovább fejlesztettem és tökéletesítettem a neonvilágot, sosem látott járművekkel, fegyverekkel és tájakkal. Támogatva néhány eltökélt harcos (program) által (Quorra – Olivia Wilde) az apa és gyermeke közös célja, hogy kiszabaduljanak a digitális valóságból, amelyet a Clu 2.0 nevű program – az én megfiatalodott másom – foggal-körömmel meg akar akadályozni. Mindez bonyolult hangzik, tudom, ám a moziban sok minden világossá válik... de figyelj nagyon...

• **Milyenek a karakterek?**

– Hm... A karaktereknek legalább annyira háromdimenziósoknak kell lenniük, mint a látványnak, érzékeltetve a nézőkkel, hogy itt az apa-fia drámáról, illetve a szabadságért folytatott küzdelemről van szó. Lehet, hogy a néző nem erre számított, amit mi elkészítettünk... Például a Clu 2.0 nagyon speciális karakter, hiszen Kevin Flynn hozta létre őt is, így lényegileg a második gyermekként tekinthető...

• **Emlékezz az 1982-es Tron sztorijára!**

– Az első részben Kevin Flynn szoftverszeniként dolgozik az Encom nevű vállalatnál. Miután elkészít egy rendkívül sikeres videójátékot, kénytelen végignézni, hogy az egyik kollégája aratja le a babérokat. Flynn betör az Encom számítógépes hálózatába bizonyítékok után kutatva, de meglepő dolog történik. Egy digitális világban találja magát, ahol kénytelen legyőzni a mesterséges intelligenciát, amely az Encom rendszerét irányítja. Nos, a második epizód aztán az eltűnésekről és megtalálásokról szól. Itt van tehát az újabb „kétfilm”, tessék megnézni.

• **A látványvilág csodálatos.**

– A film vizuális kidolgozása kardinális fontosságú volt, a rajongó bázist nem érheti csalódás, mondták a gyártók. Azt tudtuk, hogy a látvánnyal és a Daft Punk hangulatos muzsikájával nem lesz baj, s mivel a többi, az egyéb elemek is jól illeszkednek a mesébe, azt hiszem, a Tron színvonalas és újszerű mozi, akárcsak az Avatar...

B. Z.

Szűk lakás

Két férfi kutyát sétáltat, és közben beszélgetnek:

- Magának igen szűk lehet a lakása!
- Igen, de honnan tudja?
- Onnan, hogy a kutyája nem szélteben, hanem le-föl csóválja a farkát.

Nem árt

- Uram! A kutyája megette a csirkénket!
- Ne nyugtalankodjék... Nem fog megártani neki.

Biológiaóra

Biológiaórán a tanár nő felteszi a kérdést:

- Ki tudja, mikor a legjobb leszedni a gyümölcsöt?

Móricka majd kiesik a padból, úgy jelentkezik.

- Móricka! Halljuk a helyes választ!
- Amikor a kutya meg van kötve.

Mi a...?

- Mi a tej?
- ???
- Macskabenzin! És mi a tehén?
- ???
- Macskabenzinkút.

Türelmes

- Ki az abszolút türelmes?
- ???
- Aki addig simogatja a vasmacskát, amíg az el nem kezd dorombolni.

Mi az?

- Mi az: feldobják piros, leesik, nyávog?
- ???
- Mindegy, csak macskára essen.

Ez vicc?

Móricka, Pistike, Arisztid és Tasziló, a Nyuszika, Jean, az agresszív kismalac, a szőke nő, a rendőr, a skót, az öreg székely és a fia, az anyós és a cigány bemennek a kocsmába. A kocsmáros csodálkozva kérdi:

- Na neee!!! Ez valami vicc?

Hazahordott munka

Panaszkodik az asszony a férjének:

- Figyelj, Jenő, mindig hazahordod a munkádat a munkahelyedről. Én így nem tudok tovább veled élni!

- Na és, nagyon sok ember hazahordja a munkáját. Sajnos ilyen időket élünk.
- Az igaz, de nem mindenki boncmester!!!

Símaszkos alak

Egy símaszkos alak lép be a bankba, fegyverrel a kezében. Nagy sikongatások közepette odamegy az ablaknál álló dolgozóhoz, és átad neki egy listát. A dolgozó nézi, majd visszadja és így szól:

- Elnézést uram, de két liter tejet, fél kiló kenyeret és 15 deka parizert a szemben lévő vegyesboltban lehet kapni!

Golf

A golfpályát kerítés választja el az úttól. Egy négyfős társaság egyik tagja nekiveselkedik, majd balra elüti a labdát. Az átível a kerítés fölött, pattan egyet az úton, aztán egyenesen nekiütődik az arra haladó busz kerékgumijának, arról pedig vissza a pályára, és egyenesen be a lyukba. A másik három csak ámul-bámul, majd egyikük megkérdezi:

- Ezt hogy csináltad?
- Az első játékos vállat von:
- Csak ismerni kell a buszmenetrendet.

Fogat mosni

- Móricka, te nem szoktál fogat mosni? - kérdi a tanár.

- Dehogynem!
- Hazudsz, hiszen a leheletedből meg tudom mondani, hogy fokhagymás pirítóst reggelizté!
- Akkor a tanár úr nagyon téved: azt tegnapelőtt ettem!

A kismalac és a pizza

Az agresszív kismalac pizzát rendel. Megkérdezi tőle az eladó:

- Mivel kéred kismalac?
- Mivel éhes vagyok!

A síró nyuszigyerek

A nyuszigyerek sírva megy haza. Az apja feltűri a karjain az inget, és így szól:

- Ki bántott fiam?
- A medve! - szipogja a kisnyuszi.

Az apja lehúzza a karjain az inget és így szól:

- A te bajod! Miért kötekedtél velem?

Beteghez jár

Az orvost kérdezi egy barátja, hogy hova siet.

- Képzeld már két hete járok egy beteghez.
- Szegény, és mi a baja, miért jársz hozzá?
- Nem tud fizetni.

Patkány

Két barát beszélget:

- Tegnap olvastam az újságban, hogy New Yorkban 10 millió patkány van.
- Normálisak ezek az amerikaiak? Megszámolják, ahelyett hogy kiirtanák őket?

- Nem árulnék el egy titkot sem Sárinak. Elfelejténé továbbadni!

- Nem is akartam egy kisöcsit. Hanem egy nyuszit.

Festőművész

Egy festőművész elmegy a hegyekbe, hogy témát találjon az új festményéhez. Találkozik a pásztorral, aki a juhait tereli.

– Lefesthetem a juhait? – kérdezi a festőművész.

– Dehogyis! Hát ki venné meg utána az összefestett gyapjújukat?

Jönnek az indiánok

Az amerikai katona őrt áll az erőd tetején. Egyszer csak lekiabál a parancsnoknak:

– Parancsnok úr, jön két indián!

– Barátok vagy ellenségek?

– Valószínűleg barátok, mert együtt jönnek!

Windows

– Mit jelent szíu nyelven a windows?

– Fehér ember várni homokóra.

Abszolút hideg

– Mikor van abszolút hideg?

– ???

– Amikor a sertésbőrből készült kesztyű is libabőrös lesz!

Tárgyalás

Bíró:

– A következő személyt, aki megszakítja a tárgyalást, hazaküldöm!

Fogoly:

– Éljen!

Abszolút taxis

– Ki az abszolút taxis?

– ???

– Aki még a szivarból is fuvart csinál.

Öreg néni

Az öreg néni kényelmesen elhelyezkedik a fotelben, mellette a kutyájával. Nézi a tévét, egy vadnyugati történet van műsoron. Egyszer csak meglöki a szundikáló kutyát, és hangosan felkiált:

– Nézz csak oda, Morzsika! Ez a cowboy nem egészen normális! Folyton a lovához beszéli!

A pénztárca

Zsebtolvajt állítanak elő:

– Meg ne próbálja elhitetni velem, hogy azért vette el ezt a pénztárcát, mert azt hitte, hogy a magáé! – ordít rá a delikvensre az ügyeletes. – Láthatta, hogy ez más valakinek a pénztárcája!

– A pénztárca igen. De a bankjegyek olyan ismerősnek tűntek!

A tea és a teácsésze

Két férfi ül a kávéházban. Jön a pincér:

– Mit hozhatok önöknek?

Egyik férfi:

– Egy teát kérek!

A másik:

– Én is ugyanazt. De a teácsésze aztán tiszta legyen!

Nemsokára jön a pincér, hozza a két csésze teát:

– Tessék a tea. Melyikük kérte tiszta csészében?

Szerencsés férfi

Egy lány elmegy a jósnőhöz:

– Két férfi is szerelmes belém. Melyik lesz közülük a szerencsés?

– A Józsi fogja feleségül venni. Béla lesz a szerencsés.

Sorompó

Hosszú autósor várakozik a sorompó előtt. Egyre többen dudálnak türelmetlenül. A bakter megunja, kijön a házból, és odaszól az autósoknak:

– Most mit idegeskednek? Hát tehetek én arról, hogy a vonat két órát késik?

Függetlenségi nyilatkozat

Pistike felel történelemből. Kérdi a tanárnő:

– Hol írták alá a függetlenségi nyilatkozatot?

– Hát szerintem biztos a lap alján!

Denevér

Az egérlány viszi a barátját bemutatni a szüleinek. Az anyuka meglepődve mondja:

– Kislányom, de hát ez egy denevér!

Mire a lány:

– Esküszöm azt mondta, hogy pilóta!

Installálás

Ellesett beszélgetés egy 8 éves kisfiú és 5 éves húga között...

A kislány így szól a bátyjához:

– Gyere, segíts felinstallálni ezt a játékot!

Mire a fiú:

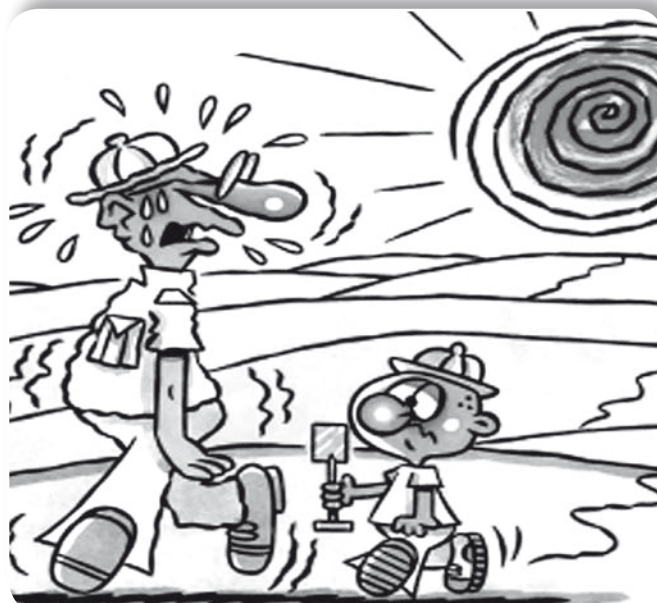
– De buta vagy! Nem tudsz installálni?

Válasz:

– Az installálás már megy, csak olvasni nem tudok!

– Összetört a szívem. Pistike papája eladta az édességboltját.

– Nem! Nem építhetsz homokvárat!

Németh István

Új cipő

Rigóval kergetőztek le-fel az udvaron. Rigó boldog volt, mert játszottak vele; az udvar egyik végétől a másikig futkosott, majd körültáncolta Bélát, aztán megint oda-vissza a nagykapuig, loboncos nagy szőrével felseperte az udvar porát. Bélának egy szavába került volna, s Rigó egyből átugorja még a falat is, olyan jó kedvében volt. Béla majd kibújt bőréből. Tulajdonképpen ezt a vígságot neki köszönheti Rigó, mert amikor Béla ma délután belépett a kapun, elrikkantotta magát, s minden további nélkül nagy cigánykereket vetett az udvaron, bukfenchezett a pusztta földön, s ujongott, mint a tavaszi napfény. Ezen buzdult fel Rigó is. Kisgazdája öröme reá is ráragadt.

Majd felfordították az udvart!

Béla azonban nem ok nélkül örült.

Cipőt kap. Vadonatúj cipőt. Barna félcipőt.

Éppen az előbb voltak az édesanyjával a suszternél, lábméretet venni. Most már biztos, hogy elkészül a cipő. Eddig csak ígérték, majd cséplés után, kisfiam, aztán meg, majd kukoricatörés után, kisfiam, de most már valóban meglesz, mert a suszter megmérte a lábát.

Egy hét múlva már mehetnek is érte. Egy hét múlva már kész is lesz. Most már biztosan kész lesz!

Egy hét múlva. Addig még pontosan hetet kell aludni...

Ó, bár egyszerre át lehetne aludni ezt a hét éjszakát! Most lefeküdné, s mire felébredne, már ott volna mellette az új cipő, aminek olyan fényes még a talpa is, mint a tükör.

Az iskolában lopva diáktársai lábbelijét nézegette, s arra gondolt, hogy az övé lesz a legszebb, mert az övé új lesz.

Vadonatúj, barna félcipő! Nincs ennél szebb semmi a világon. Ha ez nem hódítja meg Erzsi szívét, akkor semmi sem.

Epedő várakozások közepette nagy nehezen elmúlt az egy hét.

Akkor édesanyja megetette a jószágot, tiszta kötényt kötött maga elé, és elindult a suszterhez a cipőért.

Béla odakuporodott a ház elé a kiskapuba, s úgy várta haza édesanyját. Eszébe jutott, hogy véletlenül nem csinálta meg a suszter a cipőt! De hogy ezt a borzasztó gondolatot kiűzze fejéből, számolni kezdett magában. Kétezer lépés a suszterig; ha kétezerig számol, akkorára odaér az anyja.

Kétezernél rövidebb szünetet tartott, édesanyja elbeszélget, várni kell. Aztán ismét számolni kezdett, de már elérte a másik kétezeret is, anyja mégse ért haza. Rettenetesen lassan múlik az idő. Úgy szeretne belelátni a sötétbe,

hogy vajon bekanyarodott-e már édesanyja az utcájukba.

És egyszer nesztelenül, mint az árnyék, megérkezett édesanyja. Hóna alatt csomag. A csomagban... biztosan a kész cipő!

Az udvarban odarikkantotta a kutyának:

– Rigó, kész a cipóm! Gyere be, megmutatom!

– No, csak ne helytelenkedj! – szólt rá az anyja.

Bent lámpát gyújtottak.

Édesanyja most ünnepélyesen kicsomagolta a cipőt az újságpapírból, az asztalra tette, s azt mondta:

– Ez ilyen legyen mindig a lábodon, vigyázz rá, becsüld meg, mert nagyon drága volt.

Béla tágra nyílt szemmel nézte új cipőjét.

Szinte felfalta a szemével.

Itt az új cipő!

A barna félcipő. Olyan, mint amilyennek megálmodta. Csillog, és a talpa is, mint a tükör, csak... csak...

Csak gombos!

Nem fűzős, hanem gombos, mint a lányoké!

Az oldalán egy-egy barna, fényes gomb.

Az anyja fürkészve figyelte gyermeke arcát, kutatta rajta azt, ami az anyának a legkedvesebb.

Béla arca megfagyott.

– Tán nem tetszik? – kérdezte az anyja.

– Mert olyan lányos, gombos.

– És ha gombos? A doktor úr kisfiának is ilyen van, Ez a szép, te buta!

Csend lett a szobában.

Béla alig tudta elfojtani könnyeit.

Mit szólnak majd a gyerekek az iskolában, különösen mit gondol Erzsi, ha ezt a lányos cipőt meglátja a lábán?!

Mindenki kineveti.

Lefekvéskor anyja eloltotta a lámpát, ő pedig folyni hagyta meleg, kikívánczó könnyeit.

*

Nehéz napok következtek Bélára. Az anyja minden reggel rákényszerítette a gombos cipőt, s abban kellett mennie az iskolába.

Béla nem védekezhetett másképp, minthogy mindig a legnagyobb sárba gázolt bele, hogy a sár eltakarja cipőjén a gombokat. De a diákok így is észrevették, és a szünetben nem hagyták békén, gúnyolták, csúfolták, kinevették.

Otthon pedig anyja és apja vették elő a sáros cipőért. Kezdetben kikapott, később már ráhagyták.

Ezt a gombos cipőt talán sohase növi ki.

Ezt a gombos cipőt talán sohase nyúvi el.

*

Bélának egyetlen barátja maradt, a Rigó. Az udvar sarkában neki panasolta el nagy baját:

– Látod, Rigó, szép cipőt vártam, férficipőt, és lányosat kaptam. Itthon szidnak, az iskolában kinevetnek. Adj tanácsot, Rigó, mit csináljak...

Ha egyszer én felnövök, ha egyszer én nagy leszek, meglátod, Rigó, nagy csudát teszek: neked sok csontot adok, valakinek meg a legszebb pár cipőt, pontosan olyat, amelyet az a valaki megálmodott, még annál is szebbet, mindenki meglátja és te is, Rigó.

És a kutya oly hűségesen, oly ragyogó szemmel hallgatta kis gazdáját, mintha valóban megértette volna, mit mond.

RIGÓ

(...)

Hoztam én a bojtnyi kis Rigót, markomban melengetve. Bevittem, letettem a konyha földjére, abban a pillanatban megcsurrant a vize, s folyt ki alóla, folyt szét a konyha földjén.

Én jobban megijedtem, mint a Rigó, úgy rám kiáltott édesanyám:

– Takarodsz ki mindjárt evvel a döggel! Nem kell nekünk többé kutya!

– Akkor én is elmegyek – nyelveltem vissza.

– Mehetek.

De csak az udvarig jutottunk el, ott leültünk, én meg a Rigó. Rigót a tyúkok mindjárt körülállták, megcsodálták, a legbátrabb bele is csípett. Széthessentettem a tyúkokat, s körülnéztem, hol találnék megfelelő helyet Rigónak.

Találtam a szalmalyukban, ott, ahol a másik Rigó meg a Pelesz szokott aludni. De mikor ott akartam hagyni, kigurult a szalmalyukból, s gurult utánam, mintha láthatatlan cérnával a lábamhoz lett volna kötve.

Játszottunk hát. És addig játszottunk, míg az udvar csöndjét éles jókedvű ugatásával föl nem verte a Rigó.

Erre kijött édesanyám, és látott bennünket. És én meg őt láttam, az ajkán azt a drága be-

leegyező mosolyt, hogy most már maradhat a Rigó. Ha ugatni tud, maradhat.

Nemsokára megint kijött édesanyám, barna kis cseréptányérban tejet hozott, letette Rigó elé, s guggolva néztük, hogy lefetyeli befelé a fekete gombóc a szép fehér tejet. És valami megbillentett bennünket, eldőlünk az udvar földjén, úgy kacagtunk.

Mert Rigóból gömbóc lett a sok édes tejtől, akkora hasa lett.

Nem kell már madárfészekbe rejteni az eresz alá. Rigó tudta, hogy ezt a madárfészeknyi házacska őriznie kell, mert abban laknak gazdái: én meg édesanyám.

*

Nem tudom, mikor haragudtam meg Rigóra.

Már jócskán megnöttem én is, kezdtem magamat nézegetni a tükörben, s szoktatni a hajamat, hogy legényesen álljon, és úgy vettem észre, mintha jobban érdekelné egy fekete hajú az iskolában, mint a Rigó.

És Rigó is megkomolyodott régen, csak akkor ugatott, ha kellett, csonton élt, és erősen őszülni kezdett a szőre a bajusza tájékán.

Alkonyatonként azért még csak ő kísért el engem az artézi kúthoz, nem az a fekete hajú kislány.

És mikor ott a kútnál várakoztam még egy keveset, s csak nem jött az, akire vártam, Rigó nem is sejtette, miért fütyörészek szomorúbbnál szomorúbb nótákat. Csak jött utánam, kísért hűségesen, vagy kocogott előttem, lobogtatva meglombosodott szép farkát.

Talán éppen ez idő tájt és éppen azért haragudtam meg rá, mert folyton a sarkamban volt.

Mindig megérezte, mikor készülök valahová, ilyenkor háromszor körülfutotta az udvart,

szeméből sugárzott az öröm, s már szökött is ki előttem a kapun.

Talán nem akartam, hogy szemtanúja legyen, ha most végre találkozna avval a fekete hajú kislánnyal a kútnál, amikor megmerítem a kannáját.

S kint az utcán rászóltam:

– Most itthon maradsz, Rigó!

Rigó megállt, két hátsó lábára ereszkedett, s mintha rossz fát tett volna a tűzre, úgy nézett rám.

Gondoltam, értett a szóból, s ott marad, én meg folytattam az utamat.

Egyszer hátranézek, s látom, hogy tisztas távolságból félenken követ.

– Mars haza! – ripakodtam rá, dobantva is felé egyet lábammal.

Lapítva kicsit megfutamodott, s leült.

El is mozdult onnan, míg megint csak szomorúbbnál szomorúbb nótákat fütyörészve nem mentem hazafelé.

Ettől fogva már csak lopva kíséretgett Rigó.

Míg egyszer megtörtént a jóvátehetetlen baj.

Megyek a moziba, kint a kövesúton, s halom, hogy a hátam mögött autó közeledik. Hirtelen megfordulok, ott van a nyomomban a Rigó, megretten, iszkolna visszafelé, de abban a pillanatban odaér az autó, s a kerekei alá kerül.

Az autó már messze szalad, egy szétroncsolt szőröcsömöt látok a kövezeten, és hiába kiáltom már:

– Rigó!

Odamegyek hozzá, s a lábánál fogva behúzó az árokba.

Megállok fölötte, rög helyett a szemem harmatát hullatom rá, nemcsak azért, mert ezt a Rigót én vesztettem el, hanem mert érzem, több Rigóm énnekem már nem lesz.

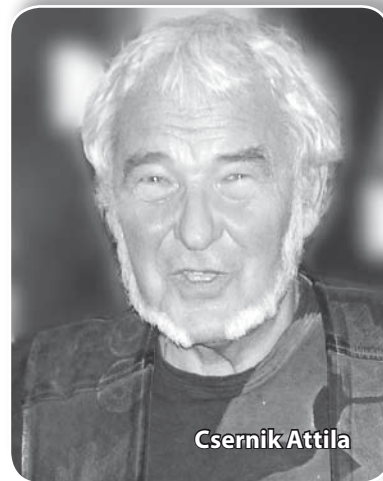
VAN EGY ÚJ KÖNYVEM

Takács Ilona–Csernik Attila

Két kis kandúr

Forum Könyvkiadó Intézet,
Újvidék, 2011

(Részlet)

Csernik Attila

*Folyón innen, hét hegyen túl
hancúrozik két kis kandúr.
Cirmi ugrál, Kormi nyargal,
egyikük sem éppen angyal.*

*Julcsa néni udvarában
éldegélnek nagy vidáman,
és kalandra mindig készen
áthatolnak bokron, résen,*

*nem fékezi őket korlát,
befutják az udvar hosszát.
Az ól népe alig ébred,
már zargatják a csibéket.*

A könyvet Csáky S. Piroskától kaptam, szép színes képekkel, betűkkel van tele. Mindegyik állat alakja különleges, különösen a samár és a kutya képe tetszik.

A két haszontalan, csintalan macska az udvar minden lakójával találkozik: a tyúkkal, a csibékkal, a kacsá- és libacsapattal, a samárral és a kakassal, de a legnagyobb ijedelmet Bodri kutya nem mindennapi esete okozza. Ha érdekel benneteket, miért menekül fel a fára a két mihaszna macska, olvassátok el a szöveg folytatását.

**Lengyel László, 1. b osztály,
Petőfi Sándor iskola, Óbecse**

Kedves Olvasó Tanulók!

Ünnepi érzés kerített hatalmába ma, amikor a Gyöngyhalászt szerkesztettem. Két csodálatos levelet kaptam, két elsős kisdíaktól! Nem hittem volna, hogy a rovat, s amit képvisel, az irodalom és a könyv tisztelete s felhívása, amellyel általános iskolás tanulókat von be a szövegkeresés és ajánlás folyamatába, ilyen érdeklődést vált ki. Van ennek a dolognak még egy nagy tanulsága persze: ezeknek az elsős/alsós kisdíakoknak az olvasmányélményei mögött kivehetően (sőt, bevallottan) ott áll az irodalom- és olvasószerető szülő, nagyszülő, nagynéni. Régi nagy igazság. Könyvszerető szülő gyereke sem marad érdektelen a könyv iránt, s mai világunkban nem elsősorban az elektronikus média elterjedése miatt, hanem a felnőtt igénytelenség miatt nem olvasnak a gyerekek.

Én meg mostanában Németh István (1930) gyermeknovelláit olvasom újra. Az ő írói világának is fontos tartományát töltik ki a gyermekek kedvencei, a (kis)állatokról szóló történetek. A rovatba beemelt két történet persze az állatok szerepeltetése mellett örök érvényű (és felsősöknek/felnőtteknek szóló) tartalmakat is közvetít: csalódás, vágy, a szeretett lény elvesztése, a szegény szülő jóakarata, de céltévesztett kísérlete...

Jó olvasást!

Lengyel Lászlónak Óbecsére, a Petőfi Sándor iskolába küldjük a könyvjutalmat!

Bence Erika

A laptopgyártás szaga

A média folyamatos sikertörténeteket közvetít az Apple termékeiről. Arról azonban kevés szó esett, esik, hogy mit is áldoz fel ezért – az évenkénti mobiltelefon és két-háromévenkénti laptopcseréért, a fogyasztói társadalom kiteljesedéséért – az emberiség. Itt az idő törleszteni egy picit, és megmutatni a másik, árnyékosabb oldalt is. Ismerkedjünk meg tehát Lo Hsziao-Csianggal (Luo Xiaoliang)!

Lo Fenghuang (magyarul Főnix) városában él, egy nagyjából hétezer lelket számláló kínai településen, ami a tízmilliós lakossal bíró Szucsou (Suzhou) prefektúrában található, Kína keleti határainál. A sok ezer más helyi városkától az különbözteti meg Fenghuangot, hogy a település szelétől alig két kilométernyire épült fel az Apple egyik beszállítójának, a Catcher Technologynek az üzeme. A cég fontos feladatát tölti be a vállalat termék-előállításai láncában: az Apple laptopjainak alumíniumvázait gyártja nagy mennyiségben.

A tömegtermelés eredményeképpen azonban nemcsak notebook-házak, hanem gyártási melléktermékek is keletkeznek. Többek között olyan szag terjeng az üzem környezetében, mely a közeli városkát elérve komoly problémát okoz az ott lakóknak, így Lo-nak is. A férfi kémiai fertőtlenítőszer és égett műanyag keverékeként írta le azt, amit érez (és adjunk hálát a számítástechnika istenének, hogy még nem sikerült létrehozni a képek, hangok átvittele mellett a szagok digitális terjesztését).

„A szag felébreszt az éjszaka kellős közepén is. Az elmúlt két-három hónapban nem volt egy nyugodt éjszakám sem tőle” – panaszkodott a kínai férfi, aki meg van győződve arról, hogy nem csak egyszerűen bűdös a levegőben terjengő szag, de az egészségre is veszélyes anyagokat tartalmaz.

Nemrég aztán bezárták a gyárat a helyi hatóságok, igaz, egyelőre csak ideiglenesen sikerült lakatot tenni a bűz- és laptopgyár kapujára. A helyiek így most éppen újra tiszta levegőt szagolhatnak, ám sokan közülük amiatt aggódnak, hogy ha újra megnyit az üzem, akkor ismét egészségtelenné válik a környék. Kínában ugyanis elég lazák a környezetvédelmi szabályok, így könnyen, könnyebben teljesíthetők az ipari szennyezésekre meghatározott egészségügyi határértékek úgy is, hogy a környezetterhelés továbbra is észlelhető marad az érintettek számára.

Érzi, érti ezt Lo is, aki elkeseredetten nyilatkozott a médiának (és vélhetően áldja a szerencséjét, hogy még nem tette el láb alól az üzem tulajdonosa): „Nem érdekel minket a szabályozás. Véleményünk szerint ezek a korlátok túlságosan alacsonyan, nem pedig ott vannak meghúzva, ahol lenniük kellene.”

És mi az összefüggés a kínai bűz és az európai laptopárak között? Kína messze van, és

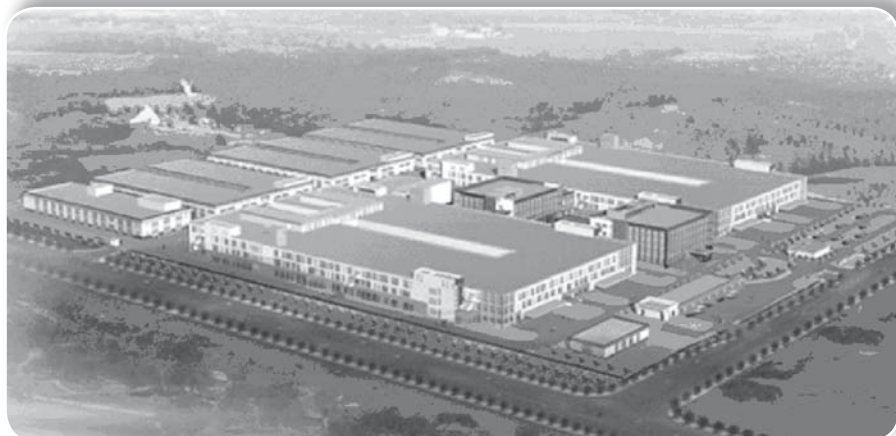
amúgy is sokan élnek arrafelé, miért kellene nekünk ezzel foglalkozni – merülhet fel óhatatlanul a kérdés egy európaiban (vagy amerikaiban). Nos, például azért, mert a 21. század globalizált világában egyre nagyobb jelentőséget kap az úgynevezett pillangóhatás. Azaz, mivel minden mindennel kapcsolatban van, egy kínai gyárbezárás európai hatásokat is hozhat magával. Ha nem működik a gyár, nem készül kellő mennyiségben laptopváz, ha nem készül kellő mennyiségben laptopváz, akkor nagyobbá válhat a fogyasztói igény az Apple laptopjai iránt, mint amit ki tudnak elégíteni. Ez pedig a könyörtelen kapitalista piaci törvények ismeretében egyértelmű következményekkel jár: drágább lesz a Macbook.

Visszatérve a helyiekhez, igazán nem lehet haragudni rájuk, hogy nem nyelték magukba a bűzös levegőt: már 2008 óta szívják a változó intenzitással jelentkező petrolkémiai szagokat. Az idén júniusban azonban olyan koncentrációval szembesültek a fenghuangiak, hogy az már tarthatatlanná tette életük további, korábbi mederben való folytatását. Egyre többen panaszkodtak légzési nehézségekről, torokfájdalmakról. Statisztikailag kimutatható módon megnőtt a fiatal gyerekek körében a légúti megbetegedések száma, az aggódó szülők pedig folyamatosan bombázták a helyi hatóságok illetékeseit annak érdekében, hogy tegyenek valamit a gyárral.

Jól jellemzi egyébként a kínai mentalitást, hogyan kezelték a problémát az idejének során. A korábbi panaszok miatt a helyi vezetés arra kérte fel a Catcher Technologyt, hogy vizsgálja ki a helyzetet. Ez meg is történt, és, amint azt a helyi kormányzat szóvivője bejelentette, kiderült, hogy a légelvezető rendszer nem megfelelően működik. Ezt sebtiben megcsinálták, majd ezzel elintéztnek is vették az ügyet – holott a szag továbbra is terjengett a környéken. Ezért a városka lakói az Apple-nek címezték következő levelüket, arra kérve az amerikai vállalatot, hogy vizsgálja meg beszállítójának tevékenységét.

Végül a közös ráhatás eredményeként a Catcher Technology ideiglenesen beszüntette a termelést, és jelentős átalakításokba, átépítésekbe kezdett, hogy hamarosan új (igaz, valamivel drágább) technológiával, ezúttal a környezet életének megkeserítése nélkül folytassa a laptopalkatrészek készítését...

Végül a közös ráhatás eredményeként a Catcher Technology ideiglenesen beszüntette a termelést, és jelentős átalakításokba, átépítésekbe kezdett, hogy hamarosan új (igaz, valamivel drágább) technológiával, ezúttal a környezet életének megkeserítése nélkül folytassa a laptopalkatrészek készítését...

A Catcher Technology gyárkomplexumának modellrajza – az igazi egyelőre bezárta kapuit

HOROSZKÓP

KOS

Sokkal nehezebb dolgod van, mint gondolnád. Ne lepődj meg, ha elégedetlenséggel találkozol a héten. Ne húzd fel magad, csak kapcsolj rá kicsit! Közele ismerőseid meglátogatnak, és egy remek napot töltötök el együtt.

BIKA

Nem egészen vagy tisztában azzal, hogy mit akarsz, de az tuti, hogy utálod, ha ész nélkül dirigálnak neked. Nyugodtan kérdezz vissza, ha valaki szórja az utasításokat! A barátaiddal való kapcsolatod kölcsönösen serkentően hat, tele lesztek remek ötletekkel. Próbáld megvalósítani ezeket!

IKREK

Eljött az ideje, hogy belásd, a kifogásaidal nem jutsz előbbre. Tegyé meg mindent annak érdekében, hogy növeld koncentrációs képességeidet, ne halogasd a munkát! Most az érzelmek, a családi ügyek és a rokonok kerülnek előtérbe. Hallgass a bölcsőbbek tanácsára!

RÁK

Mintha érzelmi hullámvásúton ülnél, úgy ingadozik a hangulatod. Váratlan híreket kaphatsz. Ennek következtében mélyen elgondolkodsz a céljaidat illetően. Saját magad is meglepődsz, hogy miket nem vettél eddig figyelembe.

OROSZLÁN

Rengeteg felesleges fejfájástól szabadulsz meg, ha előre tervezel, és tartod a „menetrendet”. Kifejezetten sokat kell most teljesítened, úgyhogy gazdálkodj az időddel! Valami oknál fogva nagyon féltékeny vagy egy illetőre. Elképzelhető, hogy ez a személy nagyon zárkózott, és nem mutatja ki az érzelmeit, de ettől még őszinte.

SZŰZ

Ne izgulj amiatt, hogy nincs minden a te irányításod alatt. Inkább hagyd, hogy minden a maga tempójában történjen. Minél rugalmasabb vagy, annál jobb. Szerelmes gondolataid ne vonják el folyton a figyelmedet a tanulástól! Ha valamilyen meghívást kapsz, gondolkodás nélkül fogadd el!

MÉRLEG

Kezd felgyülemelni a házimunka. Eddig nem tudtál igazán erre koncentrálni, de ma le kell ülnöd. Gondosan, pontosan végezd a dolgot, nehogy emiatt problémád legyen! Olyasvalakivel találkozol, akivel az első randi után már elkezdted tervezgetni közös jövőtöket. Csak lassan a testtel!

SKORPIÓ

Most a közösségen van a hangsúly. Ideje felszámolni egy-két nézeteltérést, és inkább egyesült erővel kell dolgozni a csapat és saját érdekeidért. Lenyűgöző emberek társaságában leszel a héten, különösen egy személy kelti fel az érdeklődésedet.

NYILAS

Húzó időszakon mész keresztül. Nyugodj meg, csak átmeneti helyzet. A macacsságod és a kompromisszumkötés hiánya sok vitához vezet. Legyél egy kicsit engedékenyebb és nyitottabb. Egy idősebb rokonod, ismerősöd nagyon hálás lesz, ha tanácsot adsz neki.

BAK

Elég nehezen oldasz meg bizonyos problémákat. Mindig tisztában vagy mindkét oldal érveivel, és egyszerűen képtelen vagy dönteni, melyiket válaszd. Hallgass a szívedre! Ez egy remek hétnek bizonyul a szerelem területén, kivéve azt a bizonyos kapcsolatot, amit még nem zártál le.

VÍZÖNTŐ

Minden a hozzáállásodon múlik a héten. Ha nem dolgozol kellően, hiába várod, hogy a munkád meg hozza gyümölcsét. Valaki nagyon barátságosan közeledhet hozzád. Először tisztázd le a szándékait, és csak aztán viszonozd a kedvességét! Kellemes napot tölthetsz együtt az illetővel.

HALAK

Minél jobban lekötyöd magad, annál jobb. Ha túl sokat mélézol, feltöltődés helyett eltávolodsz az aktuális, megoldandó problémáktól. Ne keseredj el túlságosan, ha nem mennek túl jól a dolgok. Egy hét, és minden megoldódik.

Te is tökéletes vagy!

Kisebb orrot szeretnél? Úgy érzed, nem vagy elég okos, vékony vagy éppen tehetséges? Felejtsd el a kétségeidet! Pontosan úgy vagy gyönyörű, ahogy vagy! Nem hiszed? Kutatásokkal bizonyítjuk, és segítünk, hogy elsajátítsd, hogyan érezheted magad jobban a bőrödben!

Csinibb vagy mint hinnéd!

Hány pontot adnál magadnak egy 10-es skálán? Bármi is a válaszod, adj hozzá még 2 pontot! Ez az az érték, ahogy mások látnak téged. A kutatók szerint ugyanis, amikor a tükörbe nézünk, csak a kinézetünket értékeljük, és legtöbbször a hibáinkra fókuszálunk. Amikor mások rád gondolnak, akkor az egész „csomagot” látják: azt, hogy milyen melegszívű ember vagy, értékelik a humorodat, és azt, hogy milyen a személyiséged. Hidd el, a külső jegyek csak egy részét képezik annak, hogy mennyire vagy szép. Sőt, amikor „belül” szép vagy, senki sem fogja észrevenni azokat a hibákat, amelyeket te olyan kétségbeesettnek ítélsz.

Érezd jobban magad a bőrödben!

Ha találmokra mondanod kellene egy számot, szerinted hányas az IQ-d? Szakemberek szerint, mindenki 5 ponttal okosabb, mint amennyire saját magát értékeli. Különösen a nők hajlamosak saját intelligenciájukat alábecsülni – derült ki egy, az egész világon végzett kísérletből.

Sőt! A Harvard Egyetem tudósai azt is elismerik, hogy az IQ-tesztek képtelenek mérni az érzelmi intelligenciát, a zenei vagy a művészeti készséget, vagy éppen mennyire vagy tájékozott. Ezek pedig éppolyan fontosak ahhoz, hogy sikeres legyél, mint az, hogy hány pontot érnél el a logikai teszten.

Vékonyabb vagy mint hinnéd!

Úgy érzed, diétáznod kellene? Lassan a testtel! Kutatások szerint az emberek többsége egy kisebbfajta testképzavarban szenved, amelynek eredményeképpen szélesebbnek és alacsonyabbnak látjuk magunkat, mint amilyenek valójában vagyunk. Még ha pontosan tudjuk is, hogy az újságok címlapfotói azért készülnek, hogy gyönyörködtessenek, és a modellek a valóságban nem úgy néznek ki, mint a fotókon, ennek ellenére mégis hajlamosak vagyunk hozzájuk mérni saját magunkat.

Zöld szépségtippek vészhelyzet esetére

Lapos haj? Fáradt szemek? Gyűrött ruha? Így nem lehet bulizni! Íme néhány „zöld” korrigálás és szépség Tipp, melyekkel garantáltan varázslatosan fogsz kinézni, még ha csak kevés idő is van a katasztrófa elhárítására.

1. A rúzs szörnyen néz ki kicserepesedett ajkaidon.

Gyors megoldás: A száraz, kirepedezett ajkak ellensúlyozására, állítsd össze saját ajkadródot! Vegyíts egy csipet őrölt kávét egy mokkáskanálnyi mézzel – általában mindkét dolog megtalálható a konyhában –, és kend a szádra, aztán körkörös mozdulatokkal masszírozd bele. A méz által nedveség szívódik fel, míg a kávé lehámlasztja az elhalt hámsejteket, sima, „rúzsakész” ajkakat varázsolva.

2. A ruhádba kapaszkodó légörvények bajt okoznak.

Gyors megoldás: A légörvények a hideg levegőben problémát okozhatnak kedvelt selyemruháddal, mely ide-oda röpköd. Szerencsére a megoldás nem túl agyafúrt: Csak spriccelj a problémás területekre egy kis vizet! A víz megakadályozza a selyem ide-oda csúszkálását, tökéletes sziluettet kölcsönözve.

3. Egy csúnya szélvihar tönkreteszi a hajadat.

Gyors megoldás: Amikor a rossz idő összekuszálja a fürtjeidet, fogd a hajad partira kész lófarcokba! Hogy sikkos legyen, oldalt válassz le egy pár tincset, és a többi fogd lófarcokba a tarkódnál. Készítsd el saját hajgumidat egy régi harisnyanadrágból, függőlegesen 2-3 centinkét levágva azt. Ez egy jó tipp arra, hogy hasznosítsuk újra a régit, hihetetlenül jól. Egy másik megoldás hajgumi gyanánt a fogselyem. Ha van a táskádban, csavard a hajad köré, hogy kordában tartsd.

4. Sürgős leheletfrissítésre van szükséged.

Gyors megoldás: Ha menned kell valahová, frissen mosott fogakat kölcsönözhetesz, ha pár szelet citromból levet facsarsz egy csésze hideg vízbe, és gargalizálsz vele! A citromban található citromsav elpusztítja a baktériumokat, amik a rossz leheletet okozták, és az ételmaradékokat, lepedékeket is eltünteti. Ráadásul még a fogakat is fehériti.

5. Összeesik a hajad.

Gyors megoldás: Ne pazarold az idődet az elektromos hajszárítóval. Szárítsd meg a hajad egy nagy körkefével, garantált a tartás.

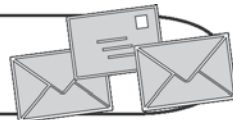

6. Felszaladt egy szem a harisnyádon.

Gyors megoldás: Fess nem mérgező, átlátszó körömlakkot a felszaladt szem közepére, így megakadályozhatod, hogy nagyobb legyen a szakadás. Ha a szakadás nem feltűnő helyen van, a harisnyát még hetekig hordhatod.

7. A sok szórakozástól fáradtak a szemeid.

Gyors megoldás: Fehér szemceruza a belső szemhadjon csodákat művel, és felragyoghat tőle még a legtáskásabb szem is.

Községi szavalóverseny Óbecsén

Február 29-én 150 általános és középiskolás tanuló gyűlt össze, hogy bemutassa tehetségét, a szép vers iránti szeretetét. Ezúttal az óbecsei Petőfi Sándor, Zdravko Gložanski, Sever Đurkić, Samu Mihály, és a péterrévei Samu Mihály iskola tanulói, a Gimnázium, a Műszaki Iskola, valamint a Közgazdasági Középiskola diákjai versenyeztek.

A Népem költője – De szép ez a világ elnevezésű szavalóversenyt eddig a Városi Színházban tartották meg, most karmadik ízben pedig a könyvtár szép dísztermében.

Óbecsén már hagyománya van a versmondásnak, évtizedek óta számos szavaló jutott tovább nemcsak a körzeti, tartományi, hanem a köztársasági versenyre is.

Három kategóriában, három teremben folyt a megmérettetés: az alsósok, a felsősök és a középiskolások csoportjában.

József Attila, Nemes Nagy Ágnes, Nagy Bandó András, Veres Péter, Lackfi János, Varró Dániel... verseit hallhattuk.

A verseny végén a négytagú zsűri (Kuszli Angéla, Hajnal Anna magyartanárok, Žarka Svirčev, Taničić Jasmina szerb szakos tanárnők) a következő döntést hozta:

Az alsósok közül továbbjutott: a harmadikos Bozsóki Nina (Sever Đurkić iskola), a negyedikes Teodora Avramov (Zdravko Gložanski iskola), a harmadikos Sanja Đukić (Sever Đurkić iskola).

A felsősök közül: a nyolcadikos Srđan Tomić (Sever Đurkić iskola), a hetedikes Csernyák Hunor (Petőfi Sándor iskola) és a hatodikos Matija Đukić (Zdravko Gložanski iskola), valamint a középiskolások közül Péter Lea (Gimnázium), Bojan Carević (Műszaki Iskola) és Biljana Pejović (Közgazdasági Középiskola). Ők vehetnek részt március 9-én Szabadkán a döntőn.

Minden szavaló köszönőlapot, a díjazottak pedig díszoklevelet kaptak.

Sok sikert kívánunk a szabadkai körzeti versenyen!

K. E.

NEVEM: **Kitli Sándor.**

BECENEVEM: Kitli.

SZEMEM SZÍNE: Barna.

HAJAM SZÍNE: Barna.

CÍMEM: 24430 Ada, Varga József u. 19.

ISKOLÁM, OSZTÁLYOM: Cseh Károly

Általános Iskola, 7. b.

ALSÓS TANÍTÓM: Gergely Antal.

OSZTÁLYFŐNÖKÖM: Antal Melinda.

AZ OSZTÁLY VEZETŐSÉGE: Elnök: Barna

Júlia, titkár: Volford Dávid, pénztáros:

Farkas Anett.

LEGKEDVESEBB OSZTÁLYTÁRSAM: Gömöri István.

KEDVENC TANTÁRGYAIM: Torna, rajz.

AMI NEHEZEN MEGY: Matek.

KEDVENC OLDALAM A JÓ PAJTÁSBAN:

Vicckupac.

KEDVENC KÖNYVEM: Tüskevár.

HOBBIJAIM: Foci, pecázás.

KEDVENC SPORTOM: Kézilabda.

KEDVENC SZÁMÍTÓGÉPES JÁTÉKOM:

Counter Strike 1.6.

KEDVENC ÉTELEIM, ITALAIM: Hamburger,

pizza, Fanta, 7up.

AMIT EL TUDOK KÉSZÍTENI: Puding,

szendvics.

KEDVENC ÁLLATOM: Kutya.

MI LESZEK, HA NAGY LESZEK? Nem tudom.

Magyar nyelvtanverseny

2012. március 4-én, vasárnap Szajánban megszervezték a községi magyar nyelvversenyt. Iskolánkból négyen vettünk részt: Molnár Dániel 5., Lackó Márta 6., Talpai Dorottya 8., és én, Berta Márta 7. osztályos tanuló. Hetekig készültünk a versenyre. A feladatok megírása után pozitív és negatív érzéseink is voltak a tesztel kapcsolatban. Túrelmetlenül vártuk az eredményeket. Nagy örömről, mind a négyen továbbjutottunk a körzeti versenyre. Két első, egy második és egy harmadik helyezést hoztunk haza. Remélem, a körzeti versenyen is ilyen nagy sikert aratunk.

**Berta Márta, 7.2 osztály,
Gligorije Popov iskola, Kisorosz**

Őszinte vagy?

Képes vagy köntörfalazás nélkül közölni a véleményed, érzelmeidet? Vagy inkább hallgatsz, mert nem akarsz nevetségessé válni, esetleg nem szeretnéd megbántani a másikat? Úgy gondolod, hogy a fájdalmas igazságot is meg kell ismernie mindenkinek, vagy inkább úgy, hogy a kegyes hazugság hasznosabb? Ez a teszt segít abban, hogy megtudd az igazságot önmagadról.

1. Ha gondod van vagy bánat ér...

- a) ...magadba fojtod érzéseidet.
- b) ...a szeretteiddel osztod meg a problémádat.
- c) ...fűnek-fának panaszkodszt.

2. Kínos félreértés történik te és a barátod között...

- a) Halogatód a tisztázó beszélgetést, abban bízol, hogy magától is rendeződnek a problémák.
- b) Alaposan végiggondolod, hogyan rendezd a történeteket.
- c) Igyekszel mielőbb tisztázni a félreértést.

3. Közeleg a születésnapod...

- a) Mélyen hallgatsz a nevezetes dátumról.
- b) Óvatos célzást teszel rá az ismerőseid előtt.
- c) Izgatottan vársz.

4. Ismeretlen társaságba csöppensz...

- a) Többnyire hallgatóként veszel részt az összejövetelen.
- b) Ha valamelyik témában jártas vagy, szívesen hozzászól.
- c) Megragadod az alkalmat, hogy a többiek tudomására hozd a véleményed.

5. Beleszeretsz egyik barátod kedvesébe...

- a) Szótlatlanul szenvedsz.
- b) Megvallod az érzelmeidet.
- c) Feltárod az érzéseidet az érintettek előtt.

6. Jó hírt kell közölnöd valakivel...

- a) Titokban már alig várod, hogy elmondhasd neki.
- b) Amint találkoztok, azonnal előrukkolsz vele.
- c) Azonnal telefonálsz, hogy késlekedés nélkül közölhesd vele.

7. Randira hívnak, ám amikor megérkezel, meglepetéssel látod, hogy egy harmadik személy is jelen van...

- a) Egész este feszengsz.
- b) Megvárod, amíg az ismeretlen távozik.
- c) Nem túlságosan zavartatod magad.

Értékelés

Ha a válaszok többsége a:

Te nem a szavak embere vagy, ez a legkevésbé, ami elmondható rólad. Óvakodsz a véleménynyilvánítástól, mert retteg az attól, hogy a partnereid esetleg kritikusán fogadják a vélekedésedet. Miért rágódsz a gondjaidon, ahelyett, hogy beszélnél rólok? A környezeted nyilván nehezen viseli az örökös duzzogásodat, sértettségedet. Hogyan reméled, hogy bizalmas kapcsolatot tudj kialakítani, ha állandóan morcos rosszallás ül az arcodon? Az emberek hamar ráunnak az egyoldalú „beszélgetésre”. Légy fesztelenebb, beszéljess, mesélj szórakoztató történeteket!

Ha a válaszok többsége b:

Óvatosan adagolod a véleményed. Minden szavad gondosan mérleget, és általában spórolsz a gesztusokkal. Egyfolytában arra koncentrálsz, hogy ura légy a helyzetnek, és mintegy kívülről figyeld önmagad. Arra törekszel, hogy jó színben tűnj fel, és senkit ne bánts meg. A derűs álarc mögé csak akkor pillanthatnak beszélgetőtársaid, amikor tökéletesen biztos vagy abban, hogy kivel mit akarsz közölni. S főleg abban, hogy miért mondd, amit mondasz.

Ha a válaszok többsége c:

A te szíved-lelked olyan, akár a nyitott könyv. Mindenki mindent tudhat rólad. Sőt olykor már a megengedettnél is többet közölsz, olyasmit, amivel zavarba hozhatod a környezetet. Neked mindegy, hogy a szerelmi életedről beszélsz, vagy másokról mondasz véleményt, esetleg fél füllel hallott pletykát vagy vádaskodást adsz tovább, a lényeg az, hogy beszélj. Ezzel egy idő után magad ellen hangolható a hallgatóságod. Hallgatni arany – tartja a közmondás. Olykor kipróbálhatnád, mennyi igazság van benne.

„Kedves Bizalmas sorok!

Nyolcadik osztályos lány vagyok, és nemrégiben elkezdtem járni egy fiúval. Az a gondom, hogy úgy érzem, ez nem valódi szerelem, ami közöttünk van. Jó vele együtt lenni, de nincs benne láz, hiányzik valami. Úgy gondoltam, hogy bennem van a hiba, mert fiatal és tapasztalatlan vagyok. Nemrégiben azomban megtudtam a fiúm barátjától, hogy még mindig a régi csaját szereti, akit már nekem is emlegetett. Igaz, hogy nagyon gyorsan történt közöttünk minden, így nem volt alkalmam jól megismerni. A régi csaja már boldog kapcsolatban van egy másik fiúval, és szerintem semmi esély sincs arra, hogy újrakezdjék. A barátai szerint, nagyon is tetszem neki, és fontos vagyok a számára. Én szerelmes vagyok belé, szeretnék vele maradni, mert jó vele. Így időt kapna arra, hogy kigyógyuljon a régi szerelemből. De nem vagyok benne biztos, hogy ez jó lesz-e így. Kérlek, adj tanácsot! Mit tegyek?

Love”

Válasz:

Kedves Love!

A leveledet olvasva a „menni vagy maradni” kérdés jutott eszembe, Hogy „menj-e” vagy „maradj”, azt te tudod majd a legjobban eldönteni, miután őszintén elbeszélgetsz a fiúval a dolgaitokról. Ne hallgass arra, amit mások mondanak, ehelyett mond el neki, hogy mit beszélnek róla, hogy te mit érzel, és mi forog a fejedben. El kell gondolkodnia azon, hogy te mennyire vagy fontos a számára. A válaszaitól függően tudod majd meg igazából, hogy merre tarthat a viszonyotok. Mindenesetre, ha nincs meg köztetek a „láz”, a szerelmi fűtés, avagy a kémia, tudnivaló, hogy ilyen viszonyt kár folytatni. Amit mindkettőtöknek tudnia kell, az az, hogy a szerelmi csalódást, fájdalmat nem azzal gyógyítjuk, hogy fejest ugrunk egy új kapcsolatba, hanem időt adunk magunknak, hogy feldolgozzuk a fájdalmat, csalódást, a veszteséget. Ha nem tesszük ezt meg, akkor érzelmeink rányomják a bélyegüket az új kapcsolatunkra. Bizony sokszor megesik, hogy megrontja az új kapcsolatot/a jövőbeni kapcsolatokat. Legyél őszinte a fiúval, meg önmagaddal is, és rögtön tisztábban látod majd a dolgokat.

„Kedves Bizalmas sorok!

Én egy 14 éves lány vagyok. A problémám a barátnőm. Van egy barátnőm, akivel egészen kicsi korunk óta barátkoztunk. Nemrégiben néhány rossz dolgot csináltam, ami nem vele kapcsolatos, de azóta nem barátkozik velem. Mindig azt mondja, hogy nem ér rá. Azóta vannak új barátnőim, de amikor véletlen találkozunk, mindig összeszorul a szívem. Nagyon hiányzik. Mit tegyek, hogy újra jobban legyünk? Kérlek, segíts!

Válasz:

Kedves Barátnő!

Úgy érzem, hogy jól átgondoltad és kielemezted már, hogy miért is szakadt meg köztetek a barátság. Most a barátnő elvesztésével tanultad meg, hogy bárminemű viselkedésnek közvetlen és közvetett következményei vannak. Tudnod kell, hogy az emberek az idő múlásával megváltoznak, mások lesznek az igényeik, értékeik, érdeklődési körük, és a legjobb barátoknak is előbb-utóbb, kisebb-nagyobb mértékben szétválhatnak az útjaik. Így történhet meg, hogy valakivel, akivel eddig nagyon jóban voltunk, nem értjük meg egymást. Ha hiányzik a barátnőd, akkor ezt mondd el neki. Küldj neki üzenetet, de jobb, ha megmondod személyesen, hogy mit érzel, hogy mennyire bánod, amit tettél, hogy hibáztál. Kérj tőle bocsánatot, ha valamilyen módon megbántottad. Így a te szemszögedből is átgondolhatja a történeteket. Hogy hogyan folytatódik a barátságotok, az ettől a beszélgetéstől függ. Kár lenne, ha egy nézeteltérés miatt nem barátkoznátok tovább.

Zöldül majd a tavasz”

„Kedves Bizalmas!

Tizenegy éves vagyok, és rendszeresen olvasom a Jó Pajtást. Nem hagyok ki egy oldalt sem. Eljött az idő, hogy én is írjak a Bizalmas soroknak. A gondom az osztálytársammal kapcsolatos. Nemrégiben az iskolában az egyik osztálytársammal beszélgettem a folyosón. Mellettünk két fiú veszekedett. Elkezdtek verekedni, és rám lökték a fiút, akivel beszélgettem. Rám esett. Amellett, hogy jól megütöttem magam, rettenetesen szégyelltem magam emiatt. Vörös voltam, mint a rák, és körülöttem mindenki nevetett. Fölkeltem, bementem az osztályba, leültem a székre, és sírtam. Azóta is rosszul érzem magam, amikor a fiú közelében vagyok. Az az érzésem, hogy akaratlanul lökték rám a fiúk. Lehetséges ez? Kérlek, adj tanácsot, mindezek után hogyan viselkedjek tovább.

Luci”

Válasz:

Kedves Luci!

Az lenne a legjobb, ha úgy viselkednél, mintha „mi sem történt volna”. Nem kell nagy jelentőséget adni az ilyen goromba vicceknek, ami serdülőkorban gyakori, mert a fiúk még nem tudják, hogyan kell a lányok figyelmét felkelteni. Maga a helyzet inkább fájdalmas volt, de a fiúnak is fáj, és mind a ketten elestetek. Téged inkább az zavar, hogy körülöttek a többiek nevettek. Sajnos, a kellemetlen helyzetet az emberek sokszor viccként kezelik, nevetnek rajta ahelyett, hogy ilyenkor segítséget nyújtanának. Még tévéműsorok is készülnek hasonló poénnal. Biztos, hogy te is mosolyogtál egy-két esetben, látva másik kellemetlenségét. Rossz reakció, de emberi. Az is lehetséges, hogy tetszel a lökdelöző fiúk valamelyikének, és nem tudta, hogy keltse fel a figyelmedet. Valószínűleg már el is felejtette mindenki, hogy mi is történt veled, hisz annyi esemény van egy tanítási nap alatt. Ha netán felemlítenék, te is ne vess velük, mint egy jó viccen, és többé már nem is lesz érdekes nekik az eset.

„Kedves Bizalmas sorok!

Tizenhárom éves, nagyon szép lány vagyok. A fiúk futnak utánam, már többen megkérdezték, hogy akarok-e velük járni, de én mindig nemet mondtam. Nekem egy 7 évvel idősebb fiú tetszik, a testvérem egyik barátja. Szerelmes vagyok belé! A gondom az, hogy neki van már nagylánya. Amikor találkozunk, mindig vicces, piszkál, meghúzza a hajamat. Miért teszi velem ezt, a másik lánnyal meg jár?! Azt szeretném, ha az enyém lenne, nem azé a lányé, akitől én 100x szebb vagyok. Hogyan válasszam szét őket, hogy a fiú velem járjon?

Cukipók”

Válasz:

Kedves Cukipók!

Egy biztos! Nem „cukipók” terveket szősz magadban. Ám az életben nem minden a szépségtől függ. Ha csak a szépeket tudnák szeretni, akkor az emberek háromnegyede egyedül lézengene a világban, és az emberiség nem szaporodna. A te szomorúságodra, tudnod kell, hogy a fiú benned nem a nőt látja, hanem a hűgicát, egy aranyos, kedves tinit. Jóval idősebb nálad, ő egy 20 éves fiatal férfi, akinek szükségletei, igényei nem egyeznek meg egy 13 éves kislánnyal, őt egészen más dolgok érdeklik, mint téged. Ezért ne is próbálkozz az összevesztéssel. Inkább ápolj a barátságot a kortársaidal, velük tanuld tovább az Élet ábécéjét, hogy végül megtalálhasd azt, aki igazából hozzád való. Tudnod kell azt is, hogy a fiú felnőtt korú, te pedig kiskorúnak számítasz, és az ilyen viszonyt a törvény sem engedélyezi.

A vízimolnár lánya

Mindnyájan ismeritek a gólyahírvirágot. Korán tavasszal, a gólya érkezése idején tele van vele a rét, vízszél, patakpart, aranylik tőle nagy határ mező. Mintha csak mesebeli tündérek csillogtatnák aranyhajukat a tavaszi napsugárban.

Ilyenkor már rég elhordta a szél a gólyahírvirág aranyszirmait. Csak fényes, haragoszöld nagy levelei hintázzák magukat a délesti fuvalomban. Mintha csak mesebeli tündérek terítgetnék, lobogtatnák zöld bársonyköntösüket. Nem is rosszul gondoljátok, hogyha annak gondoljátok. Aranyszirma a gólyahírvirágnak aranyhaj volt valaha, zöld bársonyköntös a zöld bársonylevele, hét határba híres világszép lány maga.

Öreg vízimolnár volt az édesapja a világszép lánynak, ott zúgott a malma csacsogó patakon, oda járt fél ország búzaöröltetni, világszép leányon szemét legeltetni.

Hiszen szép volt a lány, hétszerte szebb a hajnali csillagnál, mikor legszebben tündöklök, de a kevélysége még hetvenhétszerte nagyobb volt, mint a szépsége. Patakmalomnak tiszta kis szobája, tiszta kis szobának hófehér fala, hófehér falon kicsi kristálytükör: egyre abban nézegette magát a vízimolnár lánya.

– Hej, lányom, lányom – zúgolódott az öreg molnár –, csúf dolog az a nagy tükröködés! Varrás a kezembe, söprút a markomba! Szaladj a konyhára, nézz a malomba! Jaj, de nagy öröme telnék benned a te öreg édesapádnak, ha neked meg a dologban telnék örömed!

Vállat vont a világszép lány, mosolygott az ajka, mint a kettéhasadt rózsabimbó. Nem arra termett ő, hogy a dolognak törje a fokát, csak tovább is a tükörbe nézegetett.

– Tükör, van-e nálam szebb?

Egyszer aztán kapta magát az öreg molnár, úgy vágta a malomkőhöz a kristálytükört, hogy egyszeriben lángliszt lett belőle.

– No, édes lányom, most kérdezd már a tükört, hogy van-e nálad szebb!

Vállat vont a világszép lány, mosolygott, mint a hasadó hajnal, s odaállt a rozmaringos ablakhoz. Szegény rozmaringos csak úgy éledtek a látásától, bezzeg ő meg se látta a rozmaringosokat. Magamagát bámulgatta ablaküveg tükreben.

– Ablak, van-e nálam szebb?

Megharagudott az öreg molnár, kitorle az ablakot, s odaakasztott helyette egy gombra liszteszsákot.

– No, édes lányom, ettől kérdezd meg, van-e nálad szebb!

Könny öntözte a vízimolnár világszép lányának patyolat orcáját, mint mikor liliomról perog a harmat. Nagy kétségbeesésében beletekintett a patak tükrebe, s egyszerre ragyogó lett az orcája, mint a déli nap. Nincs ehhez fogható tükör a világon. Vize mint a kristály, visszanevet rája, s ha kérdést tesz hozzá, visszafelel rája.

– Patak, van-e nálam szebb?

– Nincsen, nincsen – cseregi, csobogja a csacska patakocska.

A vízimolnár lánya el se ment többet a patakparttól, még a csillagok sugaránál is magát nézegette ezüsttükreben. Búsult az öreg molnár, búsult, de mit tehetett róla szegény feje? Csacsogó patakot ki nem száráthatta, folyását másfelé nem fordíthatta, hiszen az forgatta a malomkereket, hisz abból kereste a kalácskenyeret.

Az öreg vízimolnárnak egyszer dolga akadt a városban. Rábízta a malmot világ-

szép lányára, aki akkor is ott ült a patakparton zöld bársonyruhában, aranyhaját bontogatva a patak tükreben.

– Lányom, édes lányom, majoránnaszálam: beszaladok egy kicsit a városba. Vigyázz addig a malomra, árad a patak, gondod legyen a zsillipre.

– Úgy lesz, apám, úgy lesz – mosolygott a világszép lány, s nem győzte nézni a patakból visszamosolygó képét.

– Patak, van-e nálam szebb?

Ez egyszer nem volt felelgető kedviben a patak. Habzott, tajtékozott, hullámai megdagadtak, átszakajtották a zsillipet, s úgy elragadták magukkal a malmot, hogy az meg se állt, míg szét nem morzsolódott valami alattomos szírtén.

Híre-nyoma se volt a patakmalomnak, mire hazaérkezett az öreg, koldusbotra jutott molnár. Világszép lánya akkor is ott ült a parton, aranyhaját lebegtette a szél.

– Patak, van-e nálam szebb?

Az öreg molnár szívét elfutotta a keserűség, ajkáról elszaladt az indulatos mondás:

– Hej, lányom, lányom, hát csak bámuld magad örökké a patak tükreben!

Zöld bársonyköntöse zöld bársony levélle, aranyhaja aranyszírommá változott abban a percben a világszép molnárlánynak, ő maga gólyahírvirággá. S ha nap süt, ha eső esik, azóta is mindig magamagát bámulja a víz tükreben a vízimolnár lánya, gólyahírvirága.

Érdekes tények az álmokról

Veled is előfordult már, hogy ébredés után néhány perccel nehezedre esett földidézni egy furcsa álom részleteit, csak a hangulata maradt meg benned? Többet szeretnél tudni az álmokról? Kíváncsi vagy, hogy mi történik a testeddel, amikor alszol?

1. A vak emberek is álmodnak

Azok az emberek, akik jóval a születésük után veszítették el a látásukat, képesek álmokképek észlelésére. Azok pedig, akik látás nélkül születtek, szintén álmodnak, de a többi érzékszervük által nyert információk alapján fog kialakulni az álom. Egy átlagos, látó ember számára igen nehéz elképzelni hogyan lehetséges ez, de a szervezetnek szüksége van a pihentető álmasra, ezért képes előállítani szinte bármit az álomban, csak hogy megtörténjen.

2. Az álmaid 90 százalékát hamar elfelejted

Az ébredéstől számítot öt percen belül az álmaid 50 százaléka feledésbe merül. Tíz perc után pedig már 90 százalékukra nem emlékszel.

Sok művész, költő, író, nagy gondolkodó személy nyer (nyert) ihletet az álmából, a probléma akkor van, ha nem veti azonnal papírra a ködös emlékképeket, mert azok hamar eltűnnek. Sok művész járt úgy, hogy félbemaradt a műve, mert nem jegyezte le időben az álmát.

3. Csak arról álmodunk, amit már megismertünk

Az álmainkban sok idegen és furcsa dolgot tapasztalunk, például számunkra idegen és ismeretlen emberekkel találkozunk. Vajon az agyunk kreálta azokat a személyeket? Nem, azok valós, létező emberek, akikkel életünk során találkoztunk, vagy csak láttuk őket valahol. Az agyunk eltárolja a beérkező összes információt, és később felhasználja az álmok alkotása során. Így gyakorlatilag végtelen mennyiségű nyersanyag áll az agy rendelkezésére, amiből aztán színes, érdekes vagy rémisztő álmokat gyárthat.

4. Nem minden ember álmodik színeset

A látássérültek 12 százaléka gyakorlatilag csak fekete-fehérben látja az álmait. A többiek számára pedig az álmok színesek.

5. A külső ingerek befolyással vannak álmainkra

Ezt szinte mindenki megtapasztalta már, például egy, a külvilágból érkező hang érzékelése, ami kivált valamilyen hatást az álomban, beépül oda. Egy hasonló példa (bár kevésbé külső inger), ha szomjas vagy a valóságban, akkor az álmodban is az lesz. Azonban hiába iszol álmodban, az inger folyamatosan fennáll a valóságban, és addig folytatódik az álombeli körforgás, amíg fel nem kelsz, és iszol egy jót.

Extrák

– Amikor valaki horkol, akkor épp nem álmodik semmit.

– A kisbabák nem álmodnak önmagukról egészen hároméves korukig. Szintén kicsi korban a gyerekek sokkal gyakrabban és intenzívebben tapasztalnak rémálmokat, mint a felnőttek, egészen 7-8 éves korukig.

– Ha valakit a REM-fázisból keltenek fel, akkor sokkal jobban és részletesebben fog emlékezni a látott álomra, mintha rendszeren, a teljes alvási szakasz végén ébredne.

Könnyű edzéstippek a mindennapokra

Nincs időd, vagy egyszerűen csak nem szeretsz edzeni, ám tavaszra te is bombaformába akarsz kerülni? Ne aggódj, számodra is van megoldás. Számtalan olyan egyszerű és praktikus, a hétköznapiakban gond nélkül alkalmazható mozgásforma van, amivel formálhatod az alakodat. A lényeg persze ezeknél a mozgásformáknál is a rendszeresség, és az eredmények eléréséhez a helyes és egészséges táplálkozás is elengedhetetlen.

Mindenki mos fogat

Gondold csak meg, a fogorvos is azt javasolja, hogy legalább 5 percig tisztogasd a fogorodat. Ha ezt az időt értékes mozgással töltöd ahelyett, hogy állsz a mosdókagyló mellett, sokat tehetsz a formában maradásodért. Dőlj neki háttal a fürdőszobafalnak, és lassan ereszkedj le térdhajlítással egészen ülőhelyzetig. Ügyelj arra, hogy a térd guggolás közben ne helyezkedjen a bokád elé! Ezt a mozgást ismételd, amíg be nem fejezed a fogmosást. Minimum kétszer egy nap, amikor a kezvedbe veszed a fogkrémet és a kefét, csinálj pár ilyen gyakorlatot.

Tanulj mozgás közben

Ha van otthoni szobabiciklid, akkor tekerés közben magad elé teheted a könyvet vagy a jegyzeteket, és edzve olvashatsz.

Kocogás közben a legjobb tanulni! Fuss 20-30 percig hetente legalább kétszer-háromszor. A futás nagyon hasznos a szervezetnek, ez az egyik legjobb kardioedzés, mely során felgyorsul a véráramlás az agyban.

Hajts kerékpárt!

Ha kitavasodik, felejtse el a buszt. Tele leszel endorfinnal, mire letekered az otthonod és az iskola közötti távot, és a tested is formálódik közben. A kerékpározás az egyik legkönnyebb módja annak, hogy felugorjon a pulzuszsámod, ami pedig felgyorsítja az anyagcserét.

A reklámokat mozogd át

Amikor a kedvenc sorozatodat vagy filmet reklámok halmozásával szakítják meg, teszik élvezhetetlenné, ne szitkozódj, ne indulj el a konyhába nassolnivalóért. Inkább mozogd végig a reklámokat. Állj fel a kanapéről, húzd ki magad, és emeld fel kinyújtva mindkét kezéd. A jobb kézhez lendítsd a jobb

lábadd, felhúzza kissé oldalasan, és fordítva, a bal kézhez a bal lábadd húzd fel. Ezt ismételd 3-5 percig, minden szünet alatt.

Az íróasztalnál

Nyújtsd ki előre a bal karodat, és tedd rá a jobb karodat. A ballal próbáld meg felfelé törni, a jobbal pedig tarts ellent, és nyomd lefelé. Akkor csinálod jól, ha nem mozdulnak a kezeid, így egyenlő erőt fejtesz ki mindkét keziddel. Ne terheld túl magad, és ne is tartsd túl sokáig így a két karodat, csupán 15 másodpercig.

Ülve is formálhatod a testedet

Amikor valamilyen tevékenység alatt sokat kell ülnöd, tarts néha egy kis szünetet. Állj fel az asztal elé, és a két tenyereddel támaszkodj rá az asztalra, merevítsd ki a felsőt testedet. Ezután lassan fordítsd el a csípődöt 90 fokkal jobbra, majd balra is. Csinálj 15 ismétlést mindkét oldalon, legalább naponta egyszer.

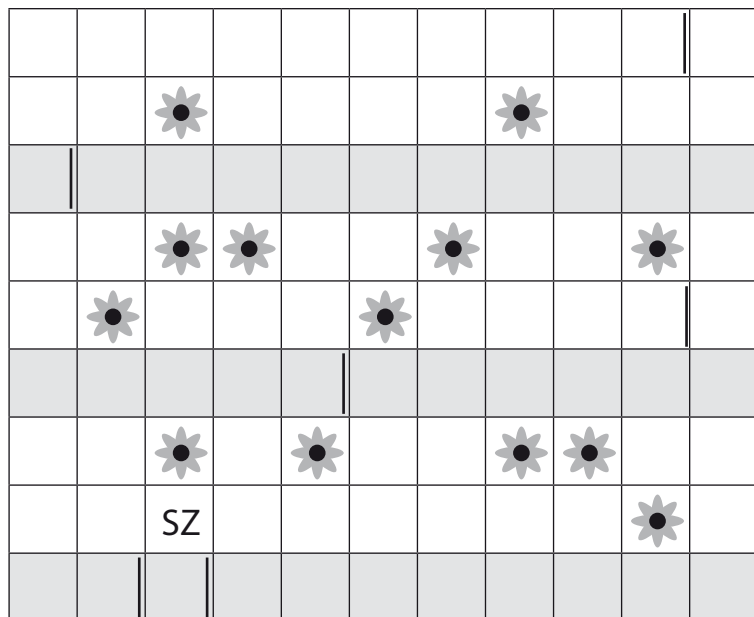
Röviden

Ha teheted, gyalog menj vásárolni! Ha buliban vagy, ne üldögélj, ropd inkább a táncot, attól lesz szuper alakod. A házimunka is megmozgat, szokj rá egy kicsit. De tudod, mi a legjobb alakformáló? A boldogság és a nevetés! Hajrá!

TARKA OLDAL

Berakós rejtvény

Ellenőrzők jönnek a bolondokházába és megkérdezik az egyik betegtől:

- Hatszor hat?
- Negyvenkettő!
- Téves.

A másik betegtől:

- Hatszor hat?
- Péntek - feleli a második beteg.

A harmadik betegtől:

- Hatszor hat?
- Harminchat.
- Hogy találta ki?
- ...

A választ megtalálod a rejtvényben, ha berakod a szavakat és betűhalmazokat a rejtvényrácsba.

Kétbetűsek: AK, AO, EB, IR, MA, NÉ, ÓK, TA, TE, TÖ.

Hárombetűsek: ARE, ECŐ, KRE, NEG, ONT, RRI.

Négybetűsek: ANNA, EGER, KAGN, LEVA, NAIV, ÖRÖM, SILÓ.

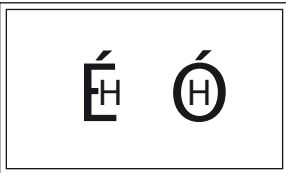
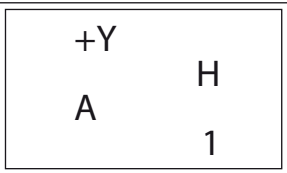

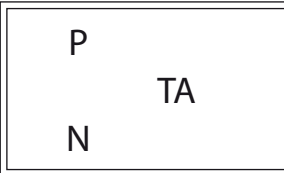
Ötbetűsek: CÖLÖP, SIKET.

Hatbetűsek: EGYTÖL, ÁRKOLÓ.

Kilencbetűsek: GRAMATIKA, KITÖLTÖTT, KÖSZÖNGETŐ.

Tízbetűs: GARNELARÁK.

Betűrejtvények

1 2 3 4

Skandináv rejtvény (10.)

Rejtvényünkben az 1848 márciusában megjelenő napilap és a márciusi tömegtüntetések hangulatát idéző Petőfi-vers címét találjátok.

	NOMÁD	SAVANYÚ	NAGY VÍZESÉS	NAGY-HATALOM NÉMET VÁROS	SPANYOL FOLYÓ	A PINCÉBE ZSINIG-SZERŐ DÍSZ (ÉK. H.)	
	1000	ALARM	X, Y, ...		TÁPE EGYNEMŰI		
	SOHA NEMETŰL NYILVANTARTOTT TÉNY		KÖRŰL-TEKINTŐ				KÖRBE VAN NORD
			GÁBOR MIKLÓS SUGÁR		AFRIKAI TÖRZS	ÉHES GYOMOR TESZI	JELEZ O.T.
FRANCIA-ORSZÁG		JÓZSEF ATTILA VERSE	EURÓPAI FOLYÓ ELŐFORDUL		SAZENTKÉP		KÖD KÖZEPE ÉGITEST
FÉL ÖT IGEKÖTŐ	MARÓ-GÉPEN DOLGOZIK			RÁDIUSZ KAP BETŰI	RÉGI FÉRFINEV EPE BETŰI		
	AAAA AMERÍCIUM	ROMÁNIA	MÉN SZERBŰL	FŰSZER-NÖVÉNY		OLASZ TÉVÉ	
OROSZ NŐI NÉV				FOSZFOR TEMPUS	EZ THAIFÖLD	SZERB ELŐJÁRÓ NITROGÉN	PÁL KÁROLY RŰD ELEJE
							EME

Játék a szavakkal

CSIKÓ
GYÁRI
ILONA
KEVÉS

KARAS
LEDEL
MUHAR

A megadott szavakat rakd be a rejtvényrácsba úgy, hogy a kiemelt oszlopban egy tavaszi virág neve alakuljon ki.

Ölelkező szavak

1

HÓ

KERÜLŐ

2

HATÁS

KUTYA

3

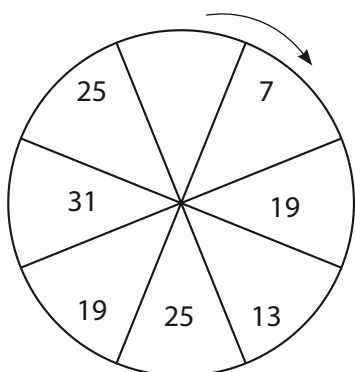
KERÉKPÁR

SZÁM

4

BALKÁNI

PÁR

Keress olyan szót, amely mind a felső, mind az alsó szóval összetett szót alkot.

Körszámtan

A számok egy bizonyos logika szerint követik egymást, erre kell rájónnod.

TARKA OLDAL

Kicsi sarok

Betűpótlás

	A	J	O	S
	M	E	S	E
	A	N	D	I
	A	T	U	S
	R	Z	S	I

Pótold a hiányzó első betűket úgy, hogy minden sorban egy-egy utónév alakuljon ki. A kiemelt oszlopban egy női névnek kell kialakulnia.

Minirejtvények

		E	L	P	A		
S				A		Á	
Ő		E	T			A	R

EIKPR

ÁÁDRU

AKÓPR

Helyezd az ábrához megadott betűket az üres négyzetekbe úgy, hogy vízszintes és függőleges irányban is egy-egy értelmes szót kapj!

A 9. szám megfejtései

Keresztrejtvény

– Nem érti, doktor úr, én csak az ablakot jöttem megtisztítani.

Betűrejtvények

1. szerepel, 2. színdarab, 3. koncert, 4. megaláz

Betűdominó

Téli verőfény

Virágos rejtvény

1. aggató, 2. atyafi, 3. attasé, 4. armada, 5. aznapi, 6. amiatt

Betűpótlás

Tanulj, hogy boldogulj.

Kép, kép, kép

1. képtár, 2. fénykép, 3. jóképű, 4. képeslap, 5. térkép

A 8. skandináv rejtvény megfejtése

AMILYEN AZ IDŐ JÓZSEFKOR, OLYAN LESZ NYÁRON,
SZÉNAHORDÁSKOR.

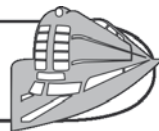
Könyvjutalmat kap:

Attila, a hunok csillaga

Írta: Kiss Ferenc
Rajzolta: Fazekas Attila

Kimondhatatlan nevek – lenyűgöző látvánnyal!

Magyarországon és Szlovákián át Lengyelországba érve a domboldalon épült házakat figyeltem: alig-alig volt olyan épület, telek, amelyet kerítés szegélyezett volna. Vagy közvetlenebbek, vagy nem kell tartaniuk az illetéktelen behatolóktól az ittenieknek...

Persze történelmi emlékekben és látnivalókban is bővelkedik a régió, legyen akár kastély, vár vagy néhány kisváros az úti célunk, az Észak-Keleti Kárpátok vonulata menti województwo Podkarpackie, vagyis a Kárpátaljai vajdaságban, Lengyelország délkeleti részén mindent megtalálunk. Mivel még sosem jártam lengyel földön, nekem minden új volt: főleg a nyelv, amiből nagy nehezen néhány szót megtanultam – fonetikusán leírva: dzen dobre, kava, voda és pivo (de ismerősen hangzik némelyik), vagyis jó napot, kávé, víz és sör. Elámultam, milyen jól öltözöttek a lengyel nők, és hogy mennyire nem megyek semmire a világnyelvtudásommal egy kisvárosban. Egyedül a Kárpátok voltak ismerősek. Úgy látszik, az mindenhol ugyanolyan nyugalmat áraszt.

Első állomásunk Lancut volt, a város fő látnivalója a 18. században újjáépített kastély. A palota utolsó tulajdonosa Alfréd Potocki volt, aki menekülésekor a vár értékes gyűjteményének nagy részét magával vitte. Szerencsére így is maradt épp elég történelmi emlék ahhoz, hogy ma múzeumként szolgálhasson az épület. A lakosztályok díszes berendezése szemet gyönyörködtető, a hatalmas bálterem hangulata visszaépíti a látogatót a múlt századokba, a könyvtárszobában pedig, ahol a francia és német irodalom remekei találhatóak, az olvasófotelek és biliárdasztal között, a nyikorgó padlón járva szinte magunk előtt látjuk, amint szivarfüstbe burkolózva, a csilláron függő gyertyák fényében itt zajlott a nemesség társadalmi élete. Egy utolsó szippantva a kastély kertjének friss levegőjéből, Rzeszów felé vettük az irányt.

A megyeszékhely Rzeszów, bár 180 ezres lélekszámával a régió legnagyobb városa, kisvárosi hangulatot áraszt. A fizetések is alacsonyabbak itt, mint a nagyvárosokban, viszont nincs az az örült hajtás... Rzeszów a 14. században kapott városi jogot, nagyobb fejlődés csak a II. világháború után ment végbe, amikor megyeszékhelyé avatták.

A város főterén az 1500-as években épült eklektikus városháza fogad minket. A múlt században emelték meg egy szinttel, hasonlóan több házhoz a téren – hagyományosan ugyanis csak egyemeletes házakat építettek ezen a környéken. A főtér alatt pincerendszer húzódik, ez a régió jellegzetessége. A II. világháború után az új lakók nem is tudtak

Lancut-kastély

a járatok létezéséről, míg nem kezdtek beomolni. A feltárasukra és biztosításukra indult munkások az egyik ház pincéjében rengeteg magyar borra bukkantak. Egy hét után került elő az eltűntnek hitt brigád...

Dombvidéken át vezetett az utunk tovább Przemysłbe – a régió korábbi központjába, mely ma határ menti város. A települést erődítményrendszer veszi körül, melyet hetven éven keresztül építettek az I. világháború kitöréséig. Magyar katonák is szolgáltak itt, részt vettek az építésben is. Emlékükre magyar katonai temető létesült. Az erődök maradványai ma is megtekinthetők, de csakis idegenvezetéssel.

A Függetlenség terén II. János Pál pápa szobra áll, illetve egy műemlék torony, melyben pipa- és harangmúzeum kapott otthont. Przemysłben több mint 100 éve működnek pipamanufaktúrák, a harangkészítésnek pedig hasonló múltja van – de csak a férfiak körében, nő ugyanis a hagyomány szerint nem lehetett jelen a készítésüknél!

Nem messze innen fekszik a Krasieczyni vár, melyen különleges grafítdíszítést figyelhetünk meg. Római uralkodók, lengyel királyok, a Krasicki család tagjai és katolikus szentek láthatók a vár falába karcolva. Négy tornya a négy világtáj irányába tekint: az isteni bástya 1613-ban kapott kápolnát; a pápai bástyát épp felújítják, a királyi bástyáról ellenőrizték régen a környéket; a lovagi vagy nemesi bástyáról kitűnő kilátás nyílik a környező tájra. A várkertben pedig van egy különleges kínai fa, ha – a legenda szerint – háromszor körbejárjuk, és közben gondolunk valamire, a kívánságunk teljesülni fog.

F. E.

Rzeszów főtere

Amiről a madarak csicseregnek

A világ egyik legnépszerűbb rockegyüttese, a Guns N' Roses az újvidéki Exit fesztiválon is felléphet az idén, legalább is erről szólnak a híresztelések az együttessel kapcsolatban. A Guns N' Roses egyébként legutóbb két évvel ezelőtt járt Szerbiában, akkor Belgrádban koncerteztek. A kaliforniai csapat a világ rockszínterét a nyolcvanas évek végétől, a kilencvenes évek közepéig uralta, amikor már mindenki azt hitte, hogy a rocknak befelegzett. Azóta a Guns N' Rosesben jöttek-mentek a tagok, úgyhogy ha jönnek is a fesztiválra, nem az eredeti, hanem a jelenlegi felállásban láthatjuk őket: mikrofonjával újból maratont fut le a színpadon Axl Rose, Ron „Bumblefoot” Thal gitározik, basszusgitár Tommy Stinson ragad, a dobokat Frank Ferrer püföli, a billentyűket Dizzy Reed kezeli, Chris Pitman multizenészként jelenik meg, de itt lesz talán DJ Ashba és Richard Fortus is.

Eközben Slash, a Gunsék egykori legendás pulifrizurájú és cilinderes gitárosa második szólóalbumát készíti, Dizzy Reed pedig az eredeti tagok összeállításáról pletykál. Minderről most egy kicsit bővebben.

Slash második szólólemeze

Slash – a Grammy-díjas rockgitáros és dalszerző – nemrég fejezte be a munkálatait második szólóalbumán egy Los Angeles-i stúdióban. Az albumnak még nincs végleges címe, de azt már tudni, hogy május 21-én jelenik meg a gitáros saját kiadójánál.

Talán azért esett gondba Slash a lemez címmel kapcsolatban, mert az első, nemes egyszerűséggel a Slash címet viselte, ez pedig nem adott külön irányvonulat. Az első Slash-album egyébként nagyon sikeres lett, a Billboard Top 200 listáján a 3. helyen debütált 2010 márciusában, több országban bekerült a Top 5-be, sőt Japánban és Új-Zélandon az első helyre robbant.

Az új albumon Slash, az énekes Myles Kennedyvel, Brent Fitz dobossal, Todd Kerns basszusgitárossal, valamint Eric Valentine producerrel működik együtt. A dalokat Slash és Kennedy írta, az album készítésének teljes folyamatát pedig kamerák rögzítették:

– Myles énekelt két dalt az első lemezen, ez arra inspirált, hogy a turnékra öt vigyem magammal. Ebből következett, hogy most már minden dalt ő énekel. Nagyon érzi a zenét, a dalszövegei és a torka is fantasztikus. Brent az egyik legjobb dobos, akivel valaha zenéltem, erőteljes és szexis a játéka. Todd egy fantasztikusan tehetséges basszusgitáros, kreatív, gyorsan tanul, és még énekelni is tud – dicsérte Slash a zenésztársait, és azt is elmesélte, mitől lesz más ez az albumuk.

– Myles és én együtt írtuk az új album dalait, és ez a legnagyobb különbség, az előző lemezen ugyanis sok társam volt a dalszerzésben. Brent és Todd ritmusszekciója most sokkal dinamikusabb és egységesebb. Eric nagyon tehetséges zenész, de ugyanolyan tehetséges hangmérnöként is, így egybegyűrve pedig tökéletes producer. Könnyű vele dolgozni, türelmes, és a munkájának él. Nagyon hasonlóak vagyunk. Bármikor felhívhatom, ha támad egy jó ötletem, vagy felmerül bennem egy kérdés. Ő mindig elemében van, és ezt nagyra értékelem – áradozik Slash, aki a turnétervekről is szólt. Bejelentette, hogy először amerikai rádióműsorokban vendégeskednek, majd pedig szeretnének minél több helyre eljutni Európában. Azután pedig jöhet Ázsia, Ausztrália, és ha lehet, Dél-Afrika is.

Újra összeállnak?

A rajongók körében már egy ideje terjed a pletyka arról, hogy a frontember, Axl Rose, Slash, Izzy Stradlin és Gilby Clarke gitárosok, a basszusgitáros Duff McKagen, valamint Steven Adler és Matt Sorum dobosok a Rock and Roll Hírességek Csarnokába való beiktató ceremónia idejére felfüggesztik a nyilvánosan

folytatott nézetkülönbségeiket, és április 14-én, egy est erejéig újra összeállnak:

– Azt hallottam, hogy az összes eredeti bandatag ott lesz. Nem tudom, pontosan mi történik majd, de abban biztos vagyok, hogy mindannyian megjelenünk, és jól érezzük magunkat. Az is biztos, hogy én a pozitív hozzáállásomat viszem, a tiszta fejemet és a hálás szívemet – jelentette ki Dizzy Reed billentyűs, aki a jelenlegi csapat legrégebbi tagja.

Senki sem biztos azonban abban, hogy valójában mi és hogyan történik, mert például Steven Adler kétségeit fejezte ki az együttzenélés lehetőségével kapcsolatban. Mindeközben pedig az optimista hozzáállású Reed is azt mondta, hogy Axl Rose-al erről még nem igazán beszélgettek.

A billentyűs egyébként „királynak” nevezte a rock halhatatlanjai közé kerülést, megtisztelőnek tartja, azokra gondolva, akik már tagjai, és segítettek azzá tenni a rockot, ami. Hozzátette, hogy ő már azon okból kifolyólag is támogatná az együttes újraösszeállítását, mert ez fontos lenne azoknak a rajongóknak, akik az elmúlt években támogatták a rockegyüttest.

A Guns N' Roses jelenlegi felállása egyébként számos amerikai városban zenélt az elmúlt hónapokban.

– Mindig jó közelebb kerülni a rajongókhoz, még akkor is, ha a színpad nem túl nagy, és a pirotechnikai elemek sem túlzottan gazdagok. Utóbbi egyáltalán nem hiányolom, egyébként is nagyobb biztonságban érzem magam, ha nincsenek – ecsetelte Reed.

A Guns N' Roses május közepétől viszont újra nagy színpadon játszik, akkor kezdődik ugyanis európai turnéjuk, amelynek keretében, mint azt már az elején bejelentettük, talán Újvidéken is fellépnek.

Összeállította: L. M.

A dele után Celine Dion hangszálai mondták fel a szolgálatot, az énekesnő ezért orvosai tanácsára júniusig lemondta összes Las Vegas-i koncertjét, és rajongói bocsánatát kérte. Egy vizsgálatot követően ugyanis Dion orvosai gyengeséget diagnosztizáltak a sztár jobb hangszálán, és pihenőt írtak ki neki.

Neki is a torka fáj

„Ez a legrosszabb, ami egy énekesssel történhet, hogy nem képes koncertet adni. Rosszul érzem magamat amiatt, hogy csalódást okoztam a rajongóimnak, de remélem megbocsátanak nekem. Próbáltam énekelni, de egyszerűen nem ment” – írta az énekesnő.

Celine Dion épp a közepén volt egy hároméves fellépéssorozatnak a Caesars Palace-ban, ahová egy belépő igen borsos, és ahonnan már korábban is szép bevételre tett szert. A Titanic betétdalának énekesnője először elkezdte fájlalni a torkát, de a tüneteket nem vette komolyan. Az egyik Los Angeles-i orvos viszont felvilágosította, hogy vírus okozta hangszálgulladás van, és azonnali pihenésre intette legalább június 9-ig.

Átalakította a lakását

Nick, Joe és Kevin, azaz a Jonas Brothers stúdióba, pontosabban stúdióvá alakított lakásba vonult, és hozzálátott egy új album készítéséhez. Erről a hírek már múlt év végén felröppentek, és ekkor rögtön egy új számmal rukkolt elő. Az album munkálatai viszont akkor még nem kezdődtek el. Azóta Nick átalakította New York-i lakását egy stúdióvá, hogy akár éjjel-nappal is dolgozhassanak új számaikon. Remélhetőleg minden jól sülni fog, mert a kezdeti tűz lecsitult az együttes körül, és rájuk fér egy kis sikerélmény. Joe Jonas és Nick Jonas szólóalbumai ugyanis eléggé hidegen hagyták a rajongókat.

Harry Potter-kiállítás

A Harry Potter-rajongók biztosan elájulnak a gyönyörtől, hiszen március végétől egy londoni kiállításon alaposan szemügyre vehetik a híres varázslóiskola fantasztikus makettjét, amelyet az összes Harry Potter-filmben a Roxfort külső bemutatására használtak. Az építményt egyébként a Durham-katedrális és az Alnwick-kastély eltűzött ötvözetekén jellemez az alkotója. Amikor a filmben kívülről mutatják a hatalmasnak tűnő építményt, akkor valójában a hatalmas makettet látod. A maketten egyébként 86-an dolgoztak, és ha összeadnánk azt az időt, amit egyénenként fordítottak a kastélyra, akkor az eredmény az lenne, hogy 74 évig készült. A látványa azért is lenyűgöző, mert 2500 LED-et építettek bele, amik szimulálják az épület fátylós világítását.

Top 10

1. Fun feat. Janelle Monae: We Are Young
2. Gotye feat. Kimbra: Somebody That I Used To Know
3. Adele: Set Fire To The Rain
4. Kelly Clarkson: What Doesn't Kill You (Stronger)
5. Katy Perry: Part Of Me
6. Wanted: Glad You Came
7. Far East Movement feat. Justin Bieber: Live My Life
8. Flo Rida feat. Sia: Wild Ones
9. David Guetta feat. Nicki Minaj: Turn Me On
10. LMFAO: Sexy & I Know It

Beszélgetés Besnyi Leventével

Levente az osztálytársam. A szabadkai Jovan Jovanović Zmaj Általános Iskolába járunk, 4. osztályosok vagyunk. Levente okos gyerek, mindig gyorsan felismeri a hibákat, gyorsan megoldja a matematikai feladatokat. Vág az esze, mint a borotva. Egy kicsit gyors beszédű, ezért nem lehet mindig megérteni, amit mond. Annak ellenére, hogy igen beszédes természetű, mégis a matek érdekli a legjobban. Leginkább a bekarikázós feladatokat kedveli. Egyszer úgy határozott, hogy megpróbálkozik a matematikaversennyel. A próbálkozásnak meglett az eredménye, többször is kiemelkedő helyezést ért el. Volt már bronz-, ezüst- és aranyérmes is. Sok versenyen vett már részt: a Kenguru, a Bátaszéki és Zrínyi Ilona matematikaversenyen. Legutóbb a Bátaszéki matematika-versenyen indult. Két órán keresztül írták a tesztet. Öt példa volt, és mindegyik húsz pontot ért. Egy óra múlva megtudta az eredményt, 100 pontot ért el, és ő lett az első helyezett. Oklevelet és egy társasjátékot kapott. Nagyon örült ennek az eredménynek. A napokban már újabb versenyre készül.

Ezen a hétvégén a szabadkai Majsai Úti iskolában tartották a községi matematikaversenyt, ahol 90 ponttal szintén első helyezett lett. Büszkék vagyunk, hogy ilyen ügyes osztálytársunk van.

További sok sikert kívánunk Leventének!

Nagy Danyi Timea, J. J. Zmaj iskola, Szabadka

A 16. nemzetközi rajzversenyen, melyet a lengyelországi Torun városkában hirdettek meg, eredményesen szerepeltek a szabadkai EmArt Képzőművészeti Műhely növendékei. Az igen erős mezőnyben (a világ 51 országából összesen 22 940 alkotás érkezett) oklevelet kapott: Bártol Nikoletta, Sztarek Norbert, Stefan Uzelac és Zsiga Anett.

EMI

Nikoletta

Anett

Stefan

Zsiráfok
Norbert munkája

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka
Matice srpske,
Novi Sad

82+79(02.053.2)
ISSN 0350-9141
COBIS.SR-ID
16225794

Vajdaság AT
Oktatásügyi,
Tájékoztatói, valamint
Kisebbségi Titkársága

A Jó Pajtás megjelenését támogatja

BETHLEN GÁBOR
Alapkezelő Nonprofit Zrt.

Szekeres László
Alapítvány

TippNet INTERNET

Internet szolgáltatás
ADSL - Wireless - DialUp
Számítógépek árusítása
kedvező hitelfeltételekkel
Hálózatok telepítése és karbantartása

☎ (024) 555-765 Karadjordje Uf 2. Szabadka
support@tippnet.rs www.tippnet.rs

65 éves a Jó Pajtás
Vajdasági magyar gyermeklap

■ Megjelenik a tanévben minden csütörtökön ■ Első szám: 1947. január 1. ■ Alapító (laptulajdonos): Magyar Nemzeti Tanács ■ Kiadja a Magyar Szó Lapkiadó és Nyomdaipari Kft., 21000 Novi Sad, Vojvoda Mišića 1., Szerbia ■ A Kft. megbízott igazgatója: **Bordás Győző** ■ A Magyar Szó napilap megbízott főszerkesztője: **Varjú Márta** ■ A Jó Pajtás hetilap és a Mézeskalács havilap felelős szerkesztője: **Lennert Géza** ■ Tördelés és grafikai szerkesztés: **Buzás Mihály** ■ Szerkesztőségi titkár és segédszerkesztő: **Fehér Mária** ■ Lektor: **Buzogány Kardos Julianna** ■ Állandó külmunkatársak: Bence Erika, Bori Mária, Farkas Ilona, Fazekas Attila, Gyarmati Krisztina, Koncz Erzsébet, Lukács Melinda, Sztójánovity Livia, Tomán Mária, † Barácius Zoltán ■ Telefon: +381/21/ 475-400-8 (csak telefon) ■ Kéziratokat és képeket nem örzünk meg és nem küldünk vissza ■ Terjeszti a Magyar Szó Kft. lapterjesztő osztálya, telefon és fax terjesztési ügyekben: 021/557-304 ■ Dinárfolyószámla: 340-15329-18 Erste Bank Novi Sad (feltüntetni: Jó Pajtás előfizetésre!) ■ Előfizetés egy évre (kb. 38-42 szám) 2000 dinár (csak belföldi kézbesítéssel) ■ Előfizetés egy évre (külföldre): a postaköltség változásának függvényében (érdeklődni e-mail-ben) ■ Készül a Magyar Szó Kft. FORUM Nyomdájában, Újvidéken ■ A nyomtatásért felel: **Berta Zoltán** igazgató ■ Jó Pajtás az interneten: URL: <http://www.jopajtas.info> ■ e-mail: szek@jopajtas.info ■